

BØRNE • TEATER

NR. 73

MAJ 90

AVISEN

REPORTAGE OG
ANMELDELSER FRA
BØRNE- OG
UNGDOMSTEATER-
FESTIVALEN I THY

VÆK MED DET
DÅRLIGE
BØRNETEATER

PROGRAM FOR
TEATERFESTIVALEN I
HORSSENS

VANDREFALKEN I
GRØNLAND

OPSANG!

Der er for mange dårlige børneteatergrupper i Danmark, og de miskrediterer i stigende grad området via deres forestillinger, deres prispolitik og deres manglende kunnen. Og denne tendens er både den årlige festival, Teaterrådet og de gode grupper med til at understøtte.

Af Carsten Jensen

Der er alt for meget dårligt børneteater i Danmark, blandt andet fordi det er for let at blive legaliseret som et professionelt børneteater via Teaterrådets refusions-godkendelse, optagelse i Den Røde Brochure og deltagelse på den store

børne- og ungdomsteaterfestival.

Desuden er de gode teatergruppers manglende lyst til at spille på »skæve« tidspunkter med til at undergrave deres egne eksistensmuligheder, fordi de uorganiserede, de dårlige og de prisbillige grupper i stedet løber med engagementerne og samtidig forringer det generelle indtryk af det danske børneteaters kvalitetsniveau.

Disse bredder kommer fra Jan Torp, stifter og administrator af Kaskadeteatret og afgående formand for BTS, BørneteaterSammenslutningen.

Han har med stigende irritation noteret sig, hvordan udbuddet og bredden på den store årlige børne- og ungdomsteaterfestival til stadighed overskrider det uacceptable i den dårlige ende af skalaen.

Jan Torp kunne derfor godt ønske sig, at man fra arrangørsiden lagde lidt mindre vægt på at arrangere »verdens største børne- og ungdomsteaterfestival« og brugte flere ressour-

cer på at forkæle de tilreisende brugere istedet — samtidig med at festivalen bevarer sit mål som en lokal kulturel manifestation.

DILETTANTERI OG KURSUSTEATER

Jan Torp: »Det med verdens største festival er et meget dårligt mål i sig selv, for det kommer til at gå ud over børneteatrene. Festivalen er selvfølgelig en kulturel manifestation, selvom alle grupperne er helt vilde med at sælge deres forestillinger, men det er kedeligt at kommuner, amt og stat bruger en masse penge på at understøtte dårlige grupper, hvis forestillinger ikke just er med til at animere skoler og institutioner i området til at købe børneteater. En skole, der har lagt lokaler til det rene diletterteri og sågar kursus-teater — som vi kunne opleve det i Thy — køber da ikke teater igen efter en sådan oplevelse.

Disse grupper er tillige en skændsel overfor de mere professionelle teatre og de folk, der arbejder med at arrangere en sådan festival. Man burde operere med minimumskrav af en eller anden art, og her kunne refusionsgodkendelsen (dvs. at staten refunderer 50 % af forestillingsprisen, red.) være et glimrende kriterium for deltagelse. Og vi har jo i forvejen et Teaterråd, der via disse refusionsgodkendelser kunne opstille minimumsbetingelser for, hvad der skal til for at deltage på en festival, som får refusion fra staten. Selvom den nuværende refusionsordning er meget bred, vil det alligevel kunne si en del af de dårligste fra.

De dårlige grupper tager nogle midler fra festivalen, som kunne bruges til noget fornuftigere. De tager samtidig en masse energi fra de, der arrangerer festivalen. De ødelægger det gennemsnitlige billede af, hvad professionelt børneteater er. De gør det mere uinteressant for pressen og giver indirekte brugerne dårligere betingelser.«

VÆK MED BØRNEHAVE-MENTALITETEN

»Den store festival burde være et endnu større tilløbsstykke for folk udefra — og også have større international bevågenhed — hvis alle på forhånd vidste, at festivalen kun repræsenterede noget af det allerbedste indenfor området.«

Jan Torp mener dog ikke, at refusions-princippet kan gøre det alene. Der må endnu et kvalitetsbegreb til for at begrænse festivalens negative bredde:

Jan Torp: »Der må foretages et subjektivt skøn, og det er

festivalens arrangører jo i deres gode ret til. Samtidig burde arrangørerne slippe børnehavementaliteten omkring planlægningen af festivalens program. Det må være gruppernes eget problem, hvis de kommer med en forestilling, der alligevel ikke kan være indenfor de af gruppen selv opgivne krav. Så må de enten tilpasse sig mulighederne eller lade være med at spille.

Det er jo primært de ikke-professionelle grupper, der ikke har forstået, at der er forskel på *turnerende* og *opsøgende* teater. Vi har alle dage måttet modellere om på tingene i samarbejde med spillestedet.

Det er også noget nær en skandale, at der på dette års festival medvirkede et såkaldt opsøgende teater, der hverken råder over en bil eller en person, der kan køre en. Det burde ikke være festivalarrangørernes opgave at skulle stille bil/chauffør til rådighed.«

KASKADEMODELLEN

Det var nærmest som en protest mod nogle af disse tilbagevendende forhold, at Jan Torp og Kaskadeteatret for fire år siden afholdt deres første børne- og ungdomsteaterfestival i Brædstrup (nu Horsens).

Jan Torps gamle kæphest er trukket af stalden, når filosofien bag denne festival skal luftes:

»Brugerne/køberne er mennesker, som til daglig kæmper for børneteatrene og er ambassadører for os. De sidder i marginalpositioner og kæmper for et område, som det rent bevillingsmæssigt er uhyre svært at komme igennem med. De kæmper med praktiske ting omkring afviklingen af forestillingen og med at få vranvilige kolleger til at forstå vigtigheden af, at børnene oplever børneteater.

Uden dem kan vi godt droppe alle vore velmenende børneteatre, for så kommer vi ingen steder. Derfor skal vi give dem gode arbejdsvilkår. De har bl.a. krav på at opleve rimeligt godt børneteater på festivalerne, og de kræver det også. Heldigvis er kvaliteten indenfor dansk børneteater steget i takt med disse krav gennem de sidste ti år.

Betingelsen for at være med til Horsens-festivalen er, at man er BTS-gruppe eller søger optagelse. Men det er Kaskadeteatrets »private« arrangement, som vi mener er attraktivt for brugere og politikere, fordi man på en mere overskuelig måde kan se kvalitativt bedre børneteatre, fordi der netop er tale om BTS-gruppernes arbejde.

KVALITETSKONTROL

BTA: Men der er vel også min-

dre gode teatergrupper i BTS-regi?

Jan Torp: »Ja, men alligevel. Dengang vi i BTS havde diskussionen omkring kvalitetsudvalgsarbejde forud for nyoptagelse af teatergrupper, gik jeg ind for, at det også burde gælde for grupper, der allerede var medlemmer. Optagelsesprocedurerne er nu ændret, men det var vanvittigt at have et kvalitetsniveau for folk, der skal ind, hvis man samtidig måtte erkende, at der var grupper inden for organisationen, der ikke kan opfylde dette.

Der har dog aldrig været flertal for at foretage »kvalitetskontrol« indenfor egne rækker. Men vores eksisterende målsætning er at kæmpe for at gøre BTS bredere, og der er en del af de gode gamle grupper og også gode nye, der har meldt sig igen. De repræsenterer simpelthen en kvalitet, der gør, at det er vigtigt at have dem med i organisationen. Og med til Horsens-festivalen, selvom vi nu selv bliver nødt til at begrænse os, for at værdien for grupper og brugere og intimiteten ved vores festival ikke skal gå fløjten.

Derfor må vi af pladshensyn fremover nøjes med cirka 25 BTS-teatre i Horsens og derfor foretage et subjektivt skøn over, hvem vi helst vil have med. Ganske som UBOTs festivaler burde.«

BTA: Og så er I godt igang med at inddele BTS i kvalitative kasser?

Jan Torp: »Det kan godt være, at det giver nogle kontroverser, men vi håber omvendt, at denne form for »grovsortering« også kan være starten på en dialog mellem deltagende og ikke-deltagende grupper og derved udvikle sig til et positivt problem ...«

FOR LET AT LEGALISERE EN TEATERGRUPPE

Jan Torp mener i øvrigt, at den megen snak om økonomiske nedture for de opsøgende teatergrupper, bla. som følge af kommunale nedskæringer, vil vise sig at være overdrevet. Han føler heller ikke, at der eksisterer brødnid imellem de gode teatre — eller at andre teatre vil magte at fratrage dem deres »marksandel« af forestillinger.

Jan Torp: »Det er nærmere spørgsmålet, om der er gode forestillinger nok for alle aldersgrupper. Det er ikke fordi, der udbydes så meget dårligt teater, at de gode grupper ikke kan sælge deres ting. De, som ser gode forestillinger, de gerne vil have, skaffer også pengene til dem.

Problemet er, at de dårlige grupper trækker niveauet ned og også ødelægger potentielle

spillesteder rundt omkring, hvor man vælger en gruppe efter pris og forestillingsmateriale og får noget rigtigt dårligt. Vi ved, at der er steder, hvor man, efter en dårlig oplevelse med uprofessionelt børneteater, har besluttet aldrig mere at købe børneteater.

Og her er problemet igen, at disse købere måske har fundet frem til forestillingen i Den Røde Brochure, udsendt af et kulturministerielt organ — og dermed tror, at kvaliteten må være i orden. Nogle af disse grupper kører på understøttelse og spiller så en forestilling en gang imellem til lavpris.

Det er simpelthen for let at blive legaliseret fra myndighedernes side via refusionsberettigelsen og optagelsen i Den Røde Brochure. Det kommer til at virke som en anbefaling til brugerne om, at her er der tale om et professionelt teater. Selvom der i virkeligheden er tale om uprofessionelle grupper, der repræsenterer en ublu konkurrence — på pris og fravær af kvalitet.«

STRAMMERE KURS FRA TEATERRÅDET

BTA: Men hvis man smider de ikke-refusionsberettigede teatre ud af festival og Rød Brochure, kan det så ikke resultere i et lavere kulturministerielt tilskud via UBOT til brochure og festival?

Jan Torp: »I forvejen kostede deltagelse i Thy-festivalen Kaskadeteatret 49.000 kr. i lønninger, diæter m.m. — foruden de manglende spilleindtægter. Hvad betyder det så med nogle få tusinde kroner mere for de refusionsberettigede teatre til annonceringen i Den Røde Brochure, hvis den så til gengæld afspejler en større grad af kvalitet og troværdighed.

Men det kræver selvfølgelig også et godt Teaterråd, der tør bruge refusionsgodkendelsen som en skrap og kritisk kvalitetskontrol.«

Jan Torp mener derfor, at Teaterrådet burde stramme refusionsbetingelserne, selvom det for tiden virker som om Teaterrådet nærmest godkender alle pr. automatik — som for at demonstrere over for kulturministeren, at man mangler ressourcer til at lave det store arbejde ordentligt.

Indenfor børneteaterområdet er der i forvejen en generel accept af, at Teaterrådet skal refusions-godkende teatergrupperne og/eller deres forestillinger.

Jan Torp: »Jeg taler som menig teatermand, når jeg siger, at Teaterrådet bør tage nogle meget mere skrappe krav i brug for at kvalificere grupper til refusionsgodkendelse. Det skal selvfølgelig også gæl-

ISSN 0900-0291

UDGIVER:

Teatercentrum i Danmark
Frederiksborggade 20, 3.
1360 København K
Tlf. 33 15 69 00
Telefax 33 13 14 39

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Carsten Jensen

SATS OG MONTAGE:

HP Sats 65 96 36 62

TRYKNING:

Trykcentralen A/S

DISTRIBUTION:

Børneteateravisen udsendes fem gange årligt til alle interesserede. Private abonnenter betaler 75 kr. årligt. Bestilling og afbestilling af abonnement foretages skriftligt til Børneteateravisen/Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring, udeblevne numre eller lignende rettes i første omgang til det lokale postkontor.

BØRNETEATERBROCHUREN:

udkommer i forbindelse med Børneteaterfestivalen i april måned. Den sendes ligesom Børneteateravisen til alle daginstitutioner, skoler og andre, der er potentielle aftagere af børneteater.

INDHOLD:

Væk med de dårlige børneteatre	Side 2-3
Kommentar til teaterloven	4
Indledning til festival-reportagen	5
Anmeldelser	6-10
Vandrefalkens turné i Grønland	12-13
Nyt fra ASSITEJ	14
Repertoire-nyt	15
PROGRAM FOR TEATERFESTIVALEN I HORSSENS	16

DEADLINE:

Næste nummer udkommer o. 10. september. Deadline for stof er 1. september.

FORSIDEFOTO:

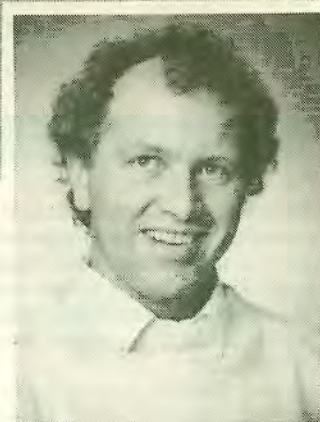
Fra børne- og ungdomsteaterfestivalen i Thy
Foto: Kurt Johansen.

REDAKTIONEN SLUTTET 8. MAJ

NR. 73 MAJ 1990

Interessen for børne- og ungdomsteater var stor i Thisted, hvad dette vue ud over billetudleveringsstedet til fulde demonstrerer. Men blandt udbuddet var der for mange dårlige grupper med deres dårlige stykker, mener Jan Torp (indsat). Foto: Kurt Johansen.

de de »gamle« teatergrupper, selvom der helt sikkert ikke vil være nogle problemer her. Bortset fra de tabu-belagte tilfælde, hvor nogle af de gamle teatre blot er et navn, og hvor hele staben er skiftet ud. Og så skal Teaterrådet ind og vurdere dem, som om det var et nyt teater.

Samtidig er det klart, at BTS som arbejdsgiverorganisation altid må gå ind og beskytte de medlemmer, man har, hvis nogle af grupperne skulle komme i klemme ...»

KULTUR-KØBENHAVNERI

BTA: Hvorfor afgår du som formand for BTS?

Jan Torp: »Det er for krævende at bo i Jylland og være formand for BTS. Enten skal man have en københavnsk formand — eller også kunne man flytte BTS og kulturministeriet til Jylland ...

Alle de ting, der foregår omkring organisationsarbejde, kultur, osv. er utroligt

københavn-fikseret og for tidskrævende for en, der er bosat i Jylland.

Jeg er tilfreds med, hvad vi har opnået i mit formandsår, men jeg er primært en organisatorisk og planlægningsmæssig slider, mens jeg er dårligere til den manifestative, kulturpolitiske del af posten. Det passer mig bedre at sidde som menigt medlem af bestyrelsen og arbejde med praktiske/organisatoriske ting.

Synliggørelse af børneteaterområdet har en organisatorisk del, som man kan arbejde med fra hvorsomhelst, men samtidig er der det uadvendte, pr-mæssige arbejde, som kræver tid og politisk begavelse fra en person, som kan afstikke nogle kulturpolitiske mål.

Det er ikke lige mig, og desuden har jeg meget arbejde med Kaskadeteatret og vores forhåbentlig tilbagevendende festival i Horsens.

STOP BILLETAGENTURERNE

BTA: Børneteatrene og fremtiden — er det noget med, at de bedste teatre sælger mest?

Jan Torp: »Der er to kriterier, der diskuteres meget, når det gælder vores forestillinger. På den ene side de, der finder, at hvis noget er populært og kan sælges, må der være tale om kvalitet. På den anden side finder vi de teatre, der — når de har lavet noget, de ikke kan sælge — siger, at stor kunst ikke kan eller skal måles på salget.

Men begge argumenter er vanvittige. Det er kun, når begge dele er til stede, at man kan tale om kvalitetsteater. Men det er klart, at nogle teatre har en underholdende og appellerende stil med større eller mindre bevidsthed om, hvad de egentlig laver.«

BTA: Men man kan godt sælge en dårlig forestilling ved godt pr-arbejde?

Jan Torp: »Det tror jeg ikke, man kan mere. Fx. snakker

folk på skolerne om alt det overflødige papir, de får fra teatrene, men køb af børneteater er i højere grad et spørgsmål om gode erfaringer med bestemte teatre. Og eksempelvis har Kaskadeteatret ikke lavet en pr-udsendelse til brugerne i de sidste otte år, men vi kan sælge alle vore forestillinger.

Så er der dem, de går over i den anden grøft og hyrer et professionelt agentur til at sælge børneteater for dem. Det er jeg meget betænkelig ved og mener egentlig, at det burde stoppes. Der er her tale om to teatre, der laver gode forestillinger, men det gør det ikke bedre, for der ligger en fare i, at man begynder at konkurrere på brochurer og smart salgsteknik.

Men en af de allervigtigste ting for BTS er, at vi konkurrerer på forestillinger og ikke på priser eller noget som helst andet. Ellers betyder det bare, at en del af vores produktions-tilskud — som vi klager over for små — bruges til profile-

ring og til betaling af reklamebureauer i stedet for at vi laver teater for dem ...»

BEDRE SERVICE OVERFOR PUBLIKUM

»En måde at modvirke eventuelle nedskæringer indenfor vores område er også at få flere og flere brugere til at se vores gode forestillinger ved festivaler og på vore turneer for at gøre opmærksom på børneteatrets værdi.

Hvis vi skal gribe i egen barm, er et af vores problemer også, at de store, etablerede børneteatre organisatorisk bliver tungere og tungere. Man har begrænsede turnéperioder, fordi man i højere grad benytter sig af gæstespillere. Og i reglen skal gæstespilleren så videre til næste engagement, når forestillingen langt om længe er spillet ind og der er købere til den ...

Også andre ting er vi dårlige til. Vi er fx. ikke særligt imødekommende overfor vort publikum, selvom vi går rundt og

praler af, at vi er et alternativ til de elektroniske medier osv. Det skal vi absolut også være, men samtidig spiller de fleste af de gamle teatre kun mellem 8-16 på hverdage og holder lukket i weekenden og samtlige ferier.

Men hvis vi virkelig mener noget med vores arbejde, så må vi se i øjnene, at vi skal spille, når børn og voksne kan se forestillinger, dvs. aftener, weekender og skoleferier m.m.

Det må man tage højde for, når man ansætter spillere. Ikke at alle skal gøre det hele tiden — teaterfolk har jo også selv børn osv. — men vi skal sørge for, at nogen af de gode teatre vil spille på de »ubekvemme« tidspunkter, for ellers tager alle de, som vi ikke kan lide, som går rundt og laver noget lort, disse jobs. De er smarte nok til at spille på alle tidspunkter af døgnet. Det er ikke noget med en konkurrence på kvalitet, men at give kvaliteten større chance for at manifestere sig.«

KONGELIGT BØRNETEATER, II

Køreplan for børneteater på Det kgl. Teater aftalt med BørneteaterSammenslutningen

Så har BørneteaterSammenslutningen forhandlet sig til rette med Det kgl. Teater omkring børneteater-gæstespil på nationalscenen.

Allerede i december beredte Comedievognen vejen med sit spil i foyeren på Det kgl. Teater, men nu er samarbejdet lagt i faste rammer.

Alle gæstespillende grupper skal være BTS-medlemmer, og der indledes allerede i slutningen af maj måned med første epos. Det bliver Jacob Mendels Teater med »En Biting«, der tidligere spillede i Teatergruppen Møllens regi.

Senere følger så Børneteateret med »Den tårnhøje Hund«, Gruppe 38 med »Hvor længe varer Evighe- den« og Teatret med »Adam i Væksthuset«.

Forestillingerne købes på almindelige vilkår af Det kongelige, spiller cirka en uge og annonceres i Det kgl. Teaters regi som almindelige gæstespil.

Spillestedet er endnu ikke endelig fastlagt. Der har været tale om at lade hele arrangementet — forestilling og publikumsopbygning — være på en af de store scener; der kan også blive tale om nationalscenens prøvesale, men i øjeblikket arbejder der på at lade Gråbrødrescenen udgøre det »faste« spillested for gæstende børneteatre. Senere er det tanken måske at finde frem til store børneteateropsætninger, som vil kunne fylde en af de store scener ud ...

Aftalen er indgået mellem BTS og Det kgl. Teaters chef, Boel Jørgensen. Der er nedsat et udvalg, som skal finde frem til egnede forestillinger. Udvalget består af to dramaturger og en skuespiller fra Det kongelige, som med gode råd fra BTS' bestyrelse i baghånden tager rundt og ser børneteaterstykker.

Samarbejdet ventes at blive til glæde for begge parter. Børneteateret får på denne måde en form for »legalisering« i forhold til det etablerede teater par excellence. Også pressedækningen ventes at blive bedre — og dermed synliggørelsen af børneteaterområdet. Det kgl. Teater får mere (teater)liv i de store bygninger og håber vel på langt sigt at tiltrække et nyt publikum til egne opsætninger.

BTS UDVIDER

BørneteaterSammenslutningens nye erklærede målsætning — at gøre organisationen bredere og større — har allerede båret frugt.

Syv teatre ansøger nu om medlemskab af BTS, blandt andet som resultat af henvendelser fra bestyrelsen til flere af de grupper, der tidligere har været medlemmer.

Den formelle optagelse finder sted ved almindelig afstemning på BTS' generalforsamling. Det kræves dog ved afstemningen, at man har set en eller flere af de ansøgende teatres forestillinger.

De syv teatre er:

Bådteatret — tidligere mangeårigt medlem. Zangenbergs Teater.

Jacob Mendels Teater (udtrådt af Møllen). Børneteateret (udtrådt af Teaterbutikken).

Terra Nova.

Theater La Balance.

Replikken.

Dermed vil BTS passere 45 medlemsteatre.

DUESLAGET HJEMLØS

Dueslaget, der i de senere år har holdt til i den gamle teaterbygning i Stengade i Helsingør, er blevet opsagt af Helsingør kommune med virkning fra 30. juni.

Teatret har ligget underdrejet på det seneste, både hvad angår økonomi og aktiviteter, og selvom Dueslaget har status som egnsteater, har der ikke været ressourcer til nye produktioner i indeværende sæson.

Det er netop de manglende aktiviteter, der er begrundelsen for fyresedlen fra Helsingør kommune, der gerne vil bruge teaterstedet til noget andet. Der har således været tale om at give bygningen til amatørteatret, men også teatergruppen Dr. Dante fra Allerød har været på tale som nyt egnsteater i Helsingør.

Debatindlæg:

ANGSTEN FOR FORNYELSE

Et anderledes debatindlæg i anledning af den forestående 2. behandling af teaterlovsforslaget:

Af Tine Madsen

Virkeligheden er mangesidet og virkeligheden er en anden end den teaterlovsforslaget fortæller os om.

Set herfra — et overfyldt kontor for et turnerende teaterensemble — er udsynet helt anderledes, behovene nogle andre, sproget et andet.

Derfor er det svært at kommentere en teaterlov, der handler om helt andre ting. Men nødvendigt.

Positivt er, at det moderne danseteater er nævnt, at de alternative uddannelser er nævnt, at begrebet eksperimenterende forekommer at være centralt. Men det er tydeligt, at den viden der ligger til

landsk teater og dans som en del af deres aktivitet.

NYE FORMER

Og der kommer nye til, og der opstår nye former og samarbejder i grænselandene imellem kunstarterne.

Teatret er i færd med at omdefinere sin form, sit sprog og sin berettigelse. Kommunikationen med publikum er anderledes end i traditionel vestlig forstand. Teatret er ikke længere det litterære, historiefortællende forum, men en begivenhed i rum og tid, hvor levende mennesker mødes og billeder, indtryk skabes ...

Det betyder mange ting. Det betyder, at skuespillernes uddannelse må være anderledes. De må kunne fabulere og skabe med krop og stemme, være litterære og kropslige. Være tilstede i et rum, ikke blot i kraft af en tekst, en historie, men i en billedlig og musikalsk tilstedeværelse.

De teaterrum, vi behøver, skal være fleksible, rumlige.

vores aktiviteter, som dræber muligheden for fornyelse, muligheden for at forkaste. Ikke at kræve at vi skal fungere kommercielt på kort sigt, men at se at opbygningen af et ensemble tager 10-15 år, at det er en langsigtet investering.

Der er i teaterlovsforslaget ikke nogen seriøs anerkendelse af dette teaterområde. Vores virke er lagt sammen i en stor pærevælling med børneteater, danseteater, nye dramatikere, tidsskrifter, festivals, åbne spillesteder, egnsteatre osv. Teaterrådets område udvides, bevillingerne holdes nede, og man forventer, at fem mennesker skal overskue hele Danmarks aktive, levende teaterliv!

For resten er som bekendt mere eller mindre forbenede institutioner, hvor skuespillerne passer deres kaffepauser hellere end deres træning, og de kunstneriske visioner sidst blev fornyet med Beckett. Nogle ganske få eksemplarer undtaget ...

støttelse, hvis de overhovedet er medlem af en fagforening.

Man forsøger at sætte sig på definitionen af, hvad professionelt teater er, at begrænse mangfoldigheden og udbudet.

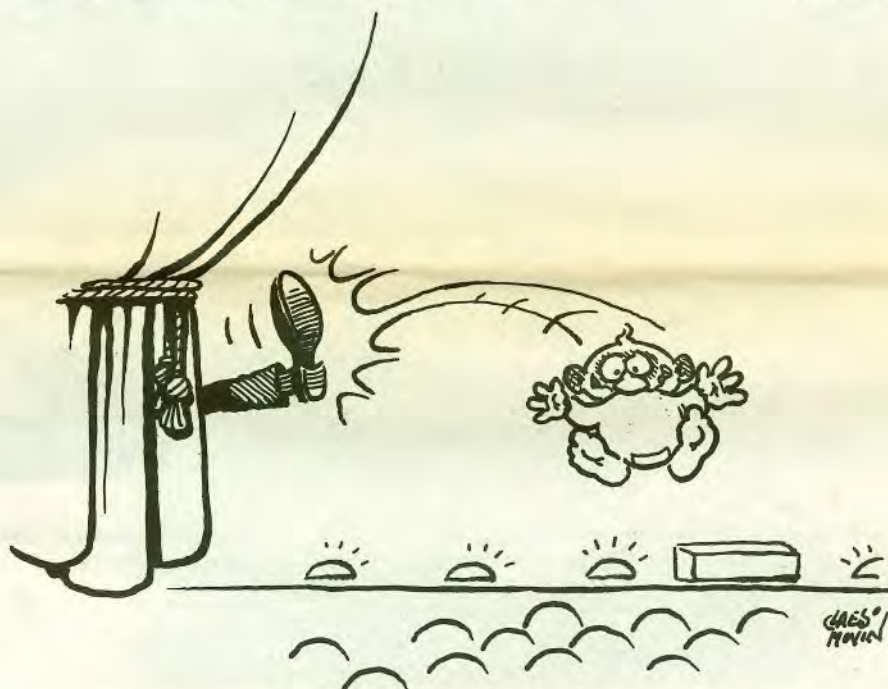
Angsten for fornyelse er forståelig, men tiden er ikke til et selvtilstrækkeligt, provinsielt kunstsyn.

Det overrasker ikke, at Danmarks kulturminister ikke deltager i et topmøde om europæisk kulturpolitik. Det er så udmærket et udtryk for hele den vi-er-os-selv-nok holdning, der gennemsyrrer kulturpolitikken og kunstmiljøet på den institutionelle plan.

Der findes ingen kunststøttende kulturpolitik i Danmark. Der findes ingen politisk vilje til at betale, hvad det koster for spændende, kvalitetsrigt teater.

OPFORDRING

Men lad os starte i vores eget miljø! Lad dette være en opfordring til teaterfolk, men

Der er for dårlige vækst- og udviklingsbetingelser for de nye eksperimenterende grupper i det nye teaterlovsforslag, der ventes at blive vedtaget inden sommer. Tegning: Claes Movin.

grund for brugen af disse termer, er utidssvarende.

Det »alternative« miljø er ikke sporadiske eksperimenter, enkeltstående projekter. Vi har i Danmark et turnerende, moderne teater. Et teater, som virker udenfor Det rejsende Landsteater, udenfor RBOT'en.

I tråd med udviklingen i resten af Europa er der indenfor de sidste 20 år opstået en række professionelle ensembler, der i udtryk og funktion er forskellige, men som dog har visse fællestræk i deres organisation og forhold iøvrigt.

Faste ensembler af professionelle skuespillere uddannet på teaterskoler, der arbejder udfra andre principper end de tre danske statsstøttede teaterskoler. Ensembler der turnerer både i ind- og udland, og som således er en væsentlig del af den iøvrigt beskedne danske kultureksport. Ensembler der i høj grad har en kulturformidlende opgave, idet de ofte både underviser og arrangerer gæstespil med dansk og uden-

Åbne spillesteder med et kunstnerisk engageret personale, en ledelse og en bevilling til at præsentere spændende teater, til at opbygge forventninger hos et publikum, der tørster efter levende teater.

Og dette teater er grænseoverskridende — i geografisk forstand: Lars Noren på Gråbrødrescenen kan dårligt eksporteres, men det kan Teatret Cantabile 2, Blå Hest, Marqucz, Hotel Pro Forma, Kimbri, Exment, Odin, Tukak, Teaterpatraske osv. Og det bliver det!

MANGLENDE ANERKENDELSE

Men selve deres eksistens betyder også, at disse teatrets forhold til institutioner og myndigheder pr. definition er konfliktfyldt, problematisk, og at det må være myndighedernes fornemste opgave at bevare den dynamik, som ligger i konflikten.

Ikke at tvinge os til at definere os selv ihjel. Ikke at kræve rammer og planlægning for

Der er ingen vej uden om, det handler OGSÅ om penge, og der er ingen rimelighed i, at Det kgl. Teaters bevilling alene er 7-8 gange større end den, der tildeles hele det såkaldt »alternativ« område.

SKUESPILLERKLUB

Men der er naturligvis heller ikke megen inspiration at hente hos de teaterfolk, der er stået frem og som har præget debatten om teaterloven. Dansk teaterliv lider under dominansen af en serie tunge organisationer og forbund, der i den grad stiller sig hindrende i vejen for professionelt og kvalitativt teaterarbejde. Et fremtrædende eksempel er en klub ved navn Dansk Skuespillerforbund.

Her er optagelseskriteriet, at man får overenskomstmedlemskab. Det er altså ikke et fagforbund for professionelle skuespillere i dagen Danmark, der som bekendt for de flestes vedkommende arbejder en stor del af deres tid på under-

også i allerhøjeste grad til mediefolk og intellektuelle til at tage debatten op og følge den til dørs. Dokumentere, beskrive, interviewe ... Beskæftige sig med de skæve eksperimenter, de nye forsøg, alle de mærkelige fanatiske mennesker, der lukker sig inde i træningsrum, kontorer og smalle korridorer for at skabe forestillinger, der kan møde mennesker i vores tid. Og som siden kører lande og riger rundt og viser deres kunst i gamle slagtehallen, forsamlingshuse, telte, teatre.

Tine Madsen, skuespiller i Teatret Cantabile 2 Medlem af SAFT — Sammenslutningen af Frie Teatre.

★

Der skrives nu betænkning til teaterlovsforslaget, som forventes behandlet — og vedtaget inden Folketinget ferielukker.

Thy-festivalen i billeder. Foto: Kurt Johansen.

»Er forestillingen nu forbi, så jeg kan få min is?«, lød det meget højt fra en lille gut, da klapsalverne væltede ned over Thorkild Lindebjerg efter hans sveddryppende — der var sædvanen tro på festivaler cirka 100 procents overbelægning i det lille klasserum — præstation i »Freddy og Far«.

Derfor skyndede Thorkild på tilskuerne, så isen kunne manifestere sig. Ikke desto mindre havde drengen startet sin publikumskarriere med at græde hjerteskræende før stykkets begyndelse, for derefter at følge intenst med i spillet og bidrage med et højt »Det er sådan én, man bor i om efteråret«, da en konkylie blev vist frem ...

Og levende publikum i alle aldre var der nok af under hele årets udgave af børne- og ungdomsteaterfestivalen, der blev holdt i Thy.

Der var ganske mange børn, som ikke så meget til deres forældre i festivalugen og den afsluttende weekend, fordi de — altså børnene — havde alt for travlt med at kapre billetter og se forestillinger til at bekymre sig om familielivets glæder.

De gode thyboere tog i alle måder pænt mod alle de københavnerne og andre ikke-thyboere, der invaderede deres smukke område i ugen, hvor vejene var tæt befolkede af farvestrålende teaterbiler på vej til nogle af de mere end 350 opførelser, den samlede festival kunne byde på.

At også vejret var upåklageligt, grænsende til det eksotiske, understreger blot indtrykket af endnu en vellykket og storslået manifestation af dansk børne- og ungdomsteater til festival i et lokalområde.

De fleste forestillinger både i ugens forløb og til det afsluttende teatermæssige overflødhedshorn i weekenden på Thisted Uddannelsescenter kunne melde »udsolgt«, og lørdag-søndag undgik

man på ingen måde de lange køer af teaterinteresserede foran billet udleveringsbordene.

Det er vilkårene for festivalen, og på sin vis et vederkvægende syn. Tænk hvis dagligdagens virkelighed altid så sådan ud for de turnerende teatre ...

Det generelle indtryk af børne- og ungdomsteaterfestivalen anno 1990 er nok, at den uhindrede adgang for alle teatergrupper, der mener at have en forestilling at sælge, betyder en kvalitetsmæssig spredning på grænsen til det uacceptable.

Det kan være en hård oplevelse både for brugere og teaterfolk og almindeligt interesserede at gå fra en næsten sublim teateroplevelse med dygtige spillere og indholdsmæssig dybde til teatre og stykker, der simpelthen ikke burde have lov til at deltage. Men det hindrer dog ikke, at dansk børneteater kvalitativt og kvantitativt fortsat hører til blandt det allerbedste. Dette synspunkt fremførte i hvert fald adskillige af de udenlandske observatører aldeles uprovokeret efter en for de flestes vedkommende næsten hel uges teaterkiggeri.

Der var således inviteret gæster fra England, Skotland, Frankrig, Spanien, Tjekkioslovakiet, DDR og Sovjet — foruden de skandinaviske lande.

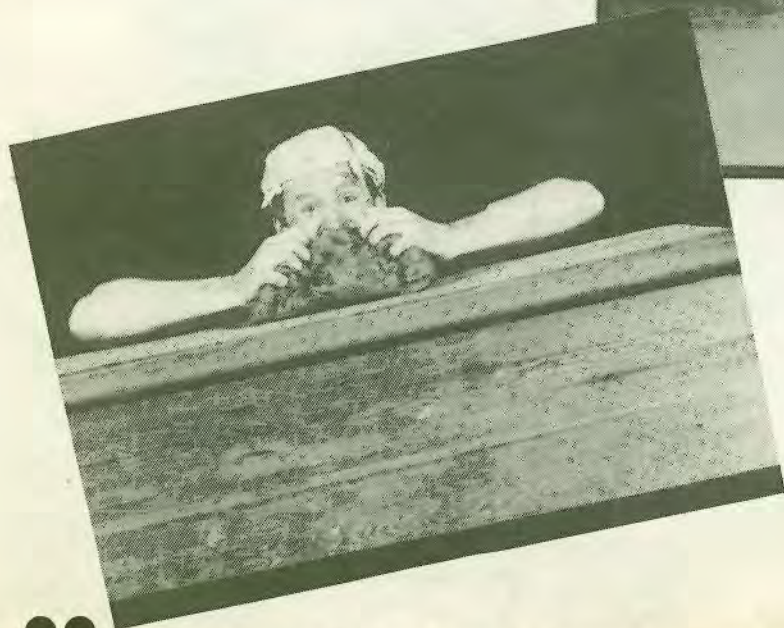
BørneteaterAvisen havde inviteret Nena Stenius fra finsk ASSITEJ og Helge Andersen fra norsk ASSITEJ til at anmelde festivalen og (nogle af) dens forestillinger fra den gode distance, som teatermæssigt og sprogligt beslægtede teaterfolk fra Skandinavien udgør.

Nena Stenius og Helge Andersen blev udstyret med partoutkort og forestillingsliste og sendt afsted i det velsignede virvar af opførelser og teaterkiggere. De følgende sider er deres betragtninger.

NENA STENIUS

FRA THY-FESTIVALEN

MÖJLIGHET TILL UTVECKLING

Vi i Finland har alltid förundrat oss över det enorma antal barn-teatergrupper, som fungerar i Danmark. »Den Røde Brochure« upptar väl ca. 100 teatrar, medan vi har 15-20 som spelar kontinuerligt för barn och unga.

Jag minns tider då det finska Teatercentrum (svarer til BTS i Danmark, red.) med sina stränga medlems-kriterier och krav på professionalism avfärdade den omfattande danska gruppteater-rörelsen med att den ju till största delen måste beses av oskolade amatörer. Och man ställde sig frågande till en kulturpolitik, som tillät detta.

Med åren har åtminstone jag börjat se annorlunda på saken; ju fler blommor man låter blomma, desto större chans finns det för att åtminstone några av dem är vackra.

Det bevisar också årets *børne- og ungdomsteaterfestival*.

Då jag reste till Thisted såsom inbjuden anmälare, var det faktiskt första gången jag besökte den danska *børneteaterfestival* – trots alla mina år i branchen, i ASSITEJ och det nordiska barnteatersamarbetet. Jag räknade med att hinna se ca. 15 föreställningar, och förväntade mig att 4-5 av dem skulle vara av hög kvalitet.

Jag blev förvånad. Jag såg 16 föreställningar och 11 av dem var bra!

Urvalet var väl inte helt slumpmässigt, men ändå tycker jag att resultatet är imponerande. Jag vågar påstå, att det tills vidare aldrig varit möjligt att plocka fram 11 kvalitets-

föreställningar på en gång ur den finska barnteaterrepertoaren. *Børneteaterfestivalen* har helt säkert haft stor begyrdelse i Danmark och bidragit till att kontinuerligt höja kvaliteten.

Danska barnteaterarbetare har ju detta unika tillfälle att årligen se varandras föreställningar, jämföra, diskutera och samla intryck. I Finland har vi för tillfället inget sådant forum, barnteatrarna ser sällan varandras arbete och det finns stor risk för att de forskansar sig i sin egen hybris och stagnerar.

MÅNGA HÖGKLASSIGA ENMANSFÖRESTÄLLNINGAR

Bland föreställningarna jag såg fanns flera enmansföreställningar – faktiskt en-mans-föreställningar – och jag tyckte om dem alla.

Jacob Mendel i »En biting« lyckades skapa en oerhört fin kontakt med sin barn-publik utan att ett ögonblick ge avkall på sin egen vuxenhet. Han höll konsekvent sin sträva landsstrykarfigur; en erfaren man, som fått sina törnar av livet. Stor, kraftig, respektingivande – till och med lite skrämmande på ett fascinerande sätt. Skickligt och lyhört får han barnen att aktivt vara med om attt rekonstruera hans livs historia; en tragisk men totalt osentimentalt framförd berättelse om hur människor-relationer stryps av ha-begär och konsumtions-hysteri. Kärlek och vänskap dör, och kvar blir ingenting – för materiell egendom är förgänglig.

Varje barn, som ville ge sitt bidrag till föreställningen, togs på allvar, det var nästan som trolleri, då barnens förslag snabbt konkretiserades med hjälp av små föremål. Och utan pekpinna och snusförnuftighet får barnen uppleva hur deras egen entusiasm för saker man kan skaffa sig förbyts i en insikt om att det kanske finns viktigare världen här i livet.

Rimfaxes och Thorkild Lindebjergs berättelse om »Freddy og far« har en helt annan grundton; en burlesk och galen sjömanshistoria, full av plötsliga infall, absurda moment och oväntade sidospår. Glatt och hämningslöst spelar Thorkild Lindebjerg pajas inför barnen – på gränsen till publik-frieri, men ändå med värme och respekt både för åskådarna och för personerna i historien.

En föreställning jag mycket gärna skulle visa för min sex-årige son – jag är säker på att han skulle älska denna tokroliga, i grund och botten varmt mänskliga historia om ensamhet, som kan brytas och om hur en äkta kontakt med en annan människa kan ge kraft och glädje ännu när den andra människan är borta.

Enkel, suggestiv, äkta berättarkonst bjöd Claus Mandø på i »Trolldamens datter«. Han förlitar sig helt på sin egen berättar-person – nästan totalt utan rekvisita och hjälpmedel lyckas han trollbinda sin publik. Med röst, rytm och intensiv scen-närvaro skapar han stämning och koncentration.

Teatret *Månegøgl* med *Hanne Trolle* gav ett tilltalande exempel på teater för helt små barn. Humor, överraskningar och skojiga visuella ideer kännetecknade denna föreställning, som trots vissa tekniska brister i förförandet var sympatisk.

Hans Rønne tillhör sedan länge mina favoriter inom dansk ungdomsteater. Hans nya föreställning, »Adam i væksthuset«, gav ännu ett prov på hans speciella form af tragikomiskt clowneri; mimiskt uttryck förenas med ett betydelse-mättat sätt att använda scenografi och rekvisita, så att helheten får både djup och symbolik.

Jag upplevde att Hans Rønne med den här föreställningen har utvecklats just i förmågan att gå djupare – den gav mig associationer långt utöver ramberättelsen om en ensam, inklädd, hunsad och oanselig jobbare på en transportfirma.

SPÄNNANDE UPPSLAG – MEN BRISTER I DRAMATURGIN

Många av föreställningarna jag så grundade sig på nyskrivna texter eller adaptioner. Ett ganska allmänt drag var, att dessa föreställningar i början gav löfte om mer än de slutligen kunde uppfylla.

Bjørneteater/Teatro Rio Rose's »Bag det blå bjerg« började mycket stämningsfullt. Berättaren väckte förväntningar på ett fascinerande äventyr, användningen av ljud och fysiskt uttryck kändes spännande – speciellt gräsparvens rytmiska

vingslag – och föreställningen var visuellt tilltalande, suggestiv och poetisk.

Allt eftersom den framskred avtog den tyvärr i spänning och i stället för att stiga till en dramatisk höjd blev slutet ganska lamt uttryckt.

»Fyrtårnet« av *Gruppe 38* var en varm och nyancerad skildring av relationen mellan två gamla människor med ett långt äktenskap, ett långt gemensamt liv bakom sig. Denna föreställning fyllde en uppgift, som jag tycker är oerhört viktig för barnteater; den lyfte fram det poetiska, skimrande, spännande och dramatiska i helt vanliga små människors alldagliga liv.

Både *Bodil Alling* och *Niels Ellegaard Andersen* är skickliga skådespelare med stark scen-närvaro och charm. Men också i denna föreställning tyckte jag man hade problem med dramaturgin, med att hålla intensiteten uppe och utveckla historien till ett starkt slut.

Comedievognens »Intercity« tog sin utgångspunkt i en utmanande idé; att betrakta vårt 1990-tal ur både framtidens och det förgångnas perspektiv, i form av en science-fiction historia där man kan åka tåg fram och tillbaka i tiden.

Men gruppen förmådde inte riktigt fånga upp och utveckla alla de möjligheter som uppslaget kunnat ha gett.

Teatergruppen *Kimbr* med föreställningen »Terminal« – också det något slags science

fiction/framtidsvision – lyckades hålla vad de lovade bara under de första fem minuterna. När föreställningen började, såg man en påkostad, intressant scenografi och de första anslagen i föreställningen väckte förvänta – och så tog det slut. Det hela visade sig vara pretentiös tomgång – med tämligen amatörmässigt skådespelar-arbete.

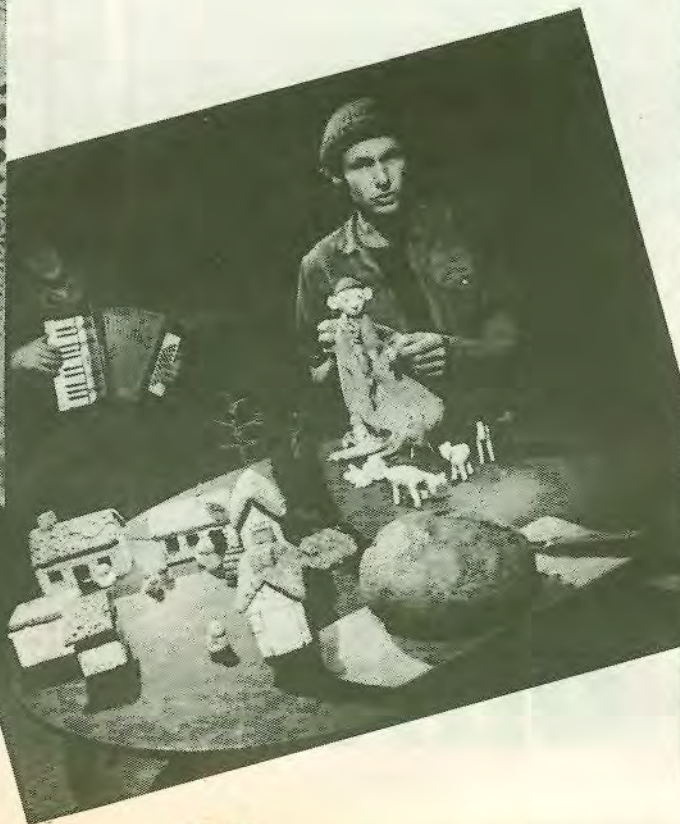
ITALIENSKT-DANSKT SAMARBETE

Den italienska *Teatro del Angelo's* föreställning, »Robinson & Crusoe« var på bejublat gästspel i Finland för några år sedan. Skådespelarna, som skapade den föreställningen, *Nino d'Introna* och *Ciacomo Raviccio*, hade nu regisserat samma material för *Kaskadeteatret*, och det var med stort intresse jag gick för att se resultatet.

Skådespelarna *Hans Nørregaard* och *Claus Reiche* gjorde ett utmärkt arbete och föreställningen var också i dansk version humoristisk och tragisk på en gång, en mångbottnad allegori om olikhet och likhet mellan människor, och om en gemenskap som kanske kunde överskrida alla gränser. Men litet förvånad var jag över, att den var så identisk med den italienska förlagan. Det var nästan som att se samma föreställning med dansk rollbesättning.

ODIN TEATRETS BARNTEATER

Att man bildat en barnteater-grupp inom *Odin Teatret* var för

OCH RISK FÖR LIKRIKTNING

mig en nyhet och väckte min nyfikenhet. Det var ju något man absolut måste se. Så tillsammans med de andra utländska gästerna lyckades vi med viss möda ta oss ut till den skola, där Odin spelade »Tristan og Isolde«, »Den gamle saga om den store, umulige kærlighed, som blot bliver større, jo flere forhindringer den må overvinde«, som det stod i förhandsinformationen. Odin är ju känd för att arbeta med myter och ett starkt fysiskt uttryck, så förväntningarna växte.

Döm om min förvåning, när jag såg denna slarviga och oarbetade föreställning: stillös, nervöst och amatörmässigt framförd, så full av utstuderade tekniska lösningar, att skådespelarna inte hade tid till koncentrationer på sina rollfigurer. Det var dessutom lösningar som inte fungerade, utan tekniken gnisslade, knakade och glapade. Skådespelarna saknade helt scen-närvaro; det verkade som om de inte ett ögonblick litade på vad de gjorde. Och det visuella helhetsintrycket påminde närmast om Barbie-dockornas julafton.

Vad är detta, tänkte jag. Vill de göra parodi på något, eller vad är meningen? I *Børneteateravisen* fann jag en intervju med Lena Bjerregaard, initiativtagaren till Odins barnteater. Tydligt ville man inte göra parodi. Man hade ambition att göra en tragedi för barn – men med distanserad spelstil, för att inte bli melodramatisk. Men ändå så att barnen kanske

gråter på slutet. Jaså.

För att ta reda på om detta verkligen var hela sanningen om Odins barnteater gick jag under weekend-festivalen och såg »Ulven Dennis«. Den var faktiskt så tillvida annorlunda, att skådespelarna här beherskade sina medel och föreställning höll ihop som helhet. Kanske festival-publiken passade Odin bättre än en vanlig skolpublik?

I vilket fall som helst så tyckte jag ovanligt illa också om den här föreställningen.

»En meget utraditionel børneteaterforestilling«, lover förhandsinformationen. Vari låg det otraditionella? Miniaturscenografier och teater med små föremål hade jag redan sett många exempel på under festivalen. Låg det otraditionella i att de små föremålen här var Barbie-dockor och Matchbox-bilar? Eller i det att skådespelarna var klädda i vit smoking eller aftonklänning i bästa Dallas/Dollars-stil? Eller i själva storyn, som hämtade sina ingredienser ur kiosk-litteratur och TV's pang-pang-serier? Försökte man kanske driva med »moralister« som fördömer kommersiella leksaker och mass-underhållning?

Nej – enligt den tidigare nämnda intervjun fascinerades man av barnens sätt att leka och ville bygga upp föreställningen enligt samma princip. Alltså satte sig tre vuxna skådespelare sig ner på golvet och började demonstrera för barnen hur man kan leka med

Barbie-dockor och fjärrstyrda bilar; vilken teknisk briljans man kan uppvisa om man är skicklig och har tillräckligt mycket saker. Och berättelsens budskap är, att man *själv* kan uppleva det man ser på TV, bare man modigt ger sig ut i storstadens hänsynslöst omoraliska nattliv.

Och tänk, jag som trodde att barnteater skulle försöka motverka, att barnen får en skev verklighetsuppfattning.

Kanske det »otraditionella« og »konventionsbrytande« i Odins föreställning ligger i, att de bryter mot något av det finaste som dansk barnteater byggt upp; något som vi i Finland många gånger har beundrat – nämligen traditionen att ta barnen på allvar och visa dem äkta respekt och aldrig låta sin vuxen-ironi spela över deras huvuden.

DET FJÄRDE BUD

Teatret *Artibus* »Det 4. bud«, som handlar om föräldras övermakt, var kanske den mest tankeväckande föreställningen på hela festivalen. Det var otvivelaktigt en mycket välgjord och genomtänkt föreställning, klar i sin målsättning.

Den var överlag välspelad; i synnerhet problemet med att spela barn löstes mycket fint, med att den vuxna skådespelaren öppet och demonstrativt gick in i barnrollen: »Nu föds jag!«. *Annette Holk* gjorde en känslig och gripande studie av den ensamma, utlämnade flickan.

Men – hos mig väckte föreställningen många motargument.

Tesen att barnteater skall solidarisera sig med barnen mot vuxenvärlden har jag ställt mig i viss mån frågande till ända sedan den lanserades af *Unga Klara* i Sverige på 70-talet.

Vuxenvärlden betyder i första hand föräldrarna. Visst är det sant, att barn ofta missriktat upplever, att det är deras eget fel, om de inte får den kärlek de behöver eller föräldrarnas relation brister. Visst är det rätt att försöka befria dem från onödiga skuldkänslor och väcka deras berättigade indignation mot föräldrar, som inte är sitt föräldraskap vuxna.

Men – kan man verkligen hjälpa ett ensamt och utsatt barn genom att uppmuntra det att fördöma sine föräldrar – sitt eget biologiska ursprung? Att fördöma sina föräldrar är ju att fördöma en del av sig själv – och då blir det också svårt att bygga upp sin egen självrespekt och identitet.

Varje socialarbetare vet, hur barn är lojala mot sina aldrig så misslyckade föräldrar – in i det sista.

Det vet också *Artibus* – just för att barnen alltid försöker finna förmildrande omständigheter så har de valt att göra föräldrarna så tillspetsat vidriga.

Men orsaken till att barnen försöker urskulda föräldrarna är intet bare att de är rädda att mista deras kärlek om de tar avstånd från dem. Jag tror att det lika mycket är fråga om att försvara sig *själv* – sitt ur-

sprung, som man åtminstone omedvetet upplever som något som formar ens egen person.

Jag tror att det är oerhört viktigt att visa på fruktbara vägar för förståelse och överseende – och på möjligheter att finna styrka i sig själv. Detta saknade jag i *Artibus*' föreställning – det är något som måste vara inbyggt i den konstnärliga upplevelsen; det räcker inte att diskutera efteråt.

Dessutom tyckte jag det var synd, att föreställningen som i början hade härliga fars-artade inslag sedan helt tappade sin humor och blev gravallvarlig. Det är ju just förmågan att kunna se också det komiska i tillvaron som ofta gör det lättare att stå ut med en karg verklighet.

MÖJLIGHET TILL UTVECKLING – OCH RISK FÖR LIKRIKTNING

Som jag konstaterade i början, är *børneteaterfestivalen* säkert ett oerhört viktigt instrument för att utveckla dansk barnteater. Men det finns kanske också en viss risk för att den likriktar, om man inte ser upp. Vissa stilar och former kanoniserar i diskussionerna och sprider sig som ett mode.

På hemväg i flyget – efter att som sista föreställning sett *Bjørneteateret*'s »Rundstykket« – kände jag plötsligt att jag sett förfärligt många miniatyrscenografier, illustrerande små föremål och utstuderade små tekniska finesser, små blinkjus

och stjärnhimlar. Och att dessa föremål använts enbart som utgångspunkt för berättande eller som illustration – utan att de getts en egen mening eller symbolik.

Det var egentligen bara Hans Rønnes gröna krukväxt och det röda äpplet som Adam till slut vågar bita i som fick en självständig betydelse och symbolisk vidd – av liv, tillväxt och livsbejakande.

Kanske det vore dags för dansk barnteater att satsa litet mindre på bruket av charmiga små föremål på scenen och i stället satsa litet mera på stor och äkta skådespelarkonst?

Teater handlar ju trots allt om att beskriva mänskligt beteende och relationer mellan människor...

Nena Stenius er dramaturg og instruktør. Hun er tidligere mangeårig formand for finsk ASSITEJ og er for tiden medlem af verdensorganisationen ASSITEJ's eksekutivkomité.

HELGE ANDERSEN

FRA THY-FESTIVALEN

DET GÅR BRA ...

En reise i et dansk teaterlandskap med innlagte farer

I et saftiggrønt, flatt landskap med vindmøller fraktes man rundt og ser teater for barn og unge. En internasjonal samling av forskjelligartede Don Quijoter feker vilt med sine lanser og søker å henge med på en mangeartet og imponerende ferd.

Det er imponerende slik å bli konfrontert med hva der finnes av barne- og ungdomsteater i Danmark. Lange dager med ditto netter, lettere svikt i kneledd og hodet fylt av inntrykk og diskusjoner, fylt av utallige vennlige mennesker og utallige øl, er det en makroopplevelse som her skal bearbeides i noen synspunkter på det jeg opplevde og så i Thy. Jeg skal ikke skrive vakkert om klittene tidlig på morgenen, selv om jeg også kunne ha gjort det. Jeg skal starte en liten ferd mellom noen av de forestillingene jeg så, og si som skuespilleren i *Børneteateret/Teatret Rio Rose* sa i begynnelsen på «Bag de blå bjerge»: Det blir en lang reise med mange farer underveis, men det går godt til slutt.

FØRT VILL

Jeg begynner denne smule ferd med «Bag de blå bjerge». Den ble på visse måter typisk for noe av det jeg så. Forestillingen starter med en klar invitasjon til oss, et poetisk, vart spill gir forventninger om en lyrisk reise mot blå ønsker og behov. Så trekkes teppet fra og vi fortsetter med en støyende påfugl, en spurv og en flagermus. Det poetiske brister og forestillingen blir noe helt annet enn forventet. Vel finner de en type poetisk sannhet, ved at det de søker finnes i dem selv, som et potensiale for kjærlighet og

ømhet. Allikevel har forestillingen i starten et løft og en tone som brister og blir noe annet. Ingen dårlig forestilling, men en forestilling som ikke når frem fordi noe vesentlig ikke gjennomføres.

Kimbris »Terminal« har et lignende brud og fall. I en spennende scenografi, som skaper forventninger, møter vi to som kommer for sent til raketten. Det er fatalt, fordi det er den siste raketten fra en jord som ikke har lenge igjen. På kanten av tilintetgjørelsen skal så de to, en mann og en kvinne, leve en siste rest av liv. Alt dette konkret, nært og tilfredsstillende som opplegg. Så vender forestillingen det andre kinn til, og der er det mystikk og uklare tanker. Tre åndevesner fra verdensrommet driver spas med vårt etterlatte par. Forestillingen blir noe annet enn hva den lovet. Den gaper for høyt og fordøyer vanskelig sin egen filosofi. Den makter desuten aldri å slutte. Eller for å si det på en annen måte, den synes stadig å slutte uten å gjøre det. De tre åndevesner er tilfredsstillende i sine koreograferte bevegelser. De fyller scenen med liv, men liten mening. De to hovedrolleinnehavere makter heller ikke å fylle sine figurer med tilstrekkelig substans til å sentrere scene og handling.

Det ble en forestilling som etterlod en rekke spørsmål, ubesvarte og derfor irriterende. Hvorfor de på scenen gjorde dette og hint, fant jeg aldri svar på. Forklaringen kan være språket. Dette var den forestillingen jeg hadde språklige problemer med. Uansett dette manglet forestillingen en klar dramaturgi basert på hva Kimbri ville fortelle oss. Den fasinende scenografi som medspillende faktor forhindret ikke kaos.

LEDET VED HÅNDEN

Artibus beviste at de både kunne og ville. »Antigone 89« var en sterk opplevelse. Vel har gruppen her et dramaturgisk lærestykke å arbeide med. Like fullt står de overfor opplagte vanskeligheter. En klar analyse av Sofokles »Antigone«, en klar formening om hvorfor dette stykket nå, ga en tekstlig så vel som en scenisk seier. Her er det aldri behov for å spørre om hvorfor de på scenen gjør det de gjør. Her hadde jeg ikke språklige problemer, jeg forsto. Jeg ble innvitert og tatt ved hånden av en gruppe som klart demonstrerte kunnskap om hva de holder på med, skuespillere som bærer forestillingen. Like klart har scenografen skapt det teatrale rom for spill og tilskuere ut i fra en grunnleggende konsepsjon. I spillets dynamikk, styrke og til dels voldsomme uttrykk og bevegelse, blir rommet en vesentlig faktor, også gjennom en nydelig lysdesign.

På mange måter minner *Artibus* meg om noe av det beste i nordisk teater som *Unge Klara* og *Orion*. Det finnes en intelligens i det de gjør, en klar tanke og et bevisst uttrykk som tøyes og utnyttes uten forbehold. Her finnes en basis for det som blir gjort. I »Antigone 89« var det ett øyeblikk av fysisk tilstedeværelse, ett av disse sjeldne øyeblikk da en handling sentrerer alt og alle i et spille- og tilskuerom; møtet mellom Antigone og obersten. Han har kommet til diktatorisk makt gjennom å kjempe for de store idealene han nå har korrumpert. Her tales av begge om solidaritet, frihet og idealer som er større enn mennesket. De står der med de samme ordene, de samme begrepene, men gir dem vidt forskjellig innhold og

konsekvens. Den grunnleggende konflikten i »Antigone« er her og nå i det øyeblikk forestillingen finner sted, og den angår oss.

I denne høyt oppdrevne presisjon, i denne klarhet ligger det ironisk nok også en fare. Det totale uttrykk som oppleves så enhetlig, og derfor så tilfredsstillende, rommer en motsetning. Det kan bli et slags maskintheater hvor perfektjonen i seg selv blir målet og øyeblikkene av sårbarhet og nakenhet blir borte. Øyeblikk hvor vi bare møtes som mennesker på tvers av vår tilstedeværelse som skuespillere og tilskuere.

Det selvironiske, humoristiske hvor alt i et øyeblikk kan snu og bli noe mer enn perfektjon. Nettopp fordi *Artibus* er så dyktige, beveger de seg i et landskap hvor dette kan bli et problem. I »Antigone« finnes disse nakne øyeblikk innen rammen av en stram dramaturgi, regi og spillestil.

ELSKET AV DE INNFØDTE

Alt kan ikke være like bra, like gjennomført, ei heller i Danmark.

Fair Play med »Sengen på floden« manglet en god del og de hadde samtidig noe vesentlig, ikke minst for den aldersgruppen de henvender seg til. De hadde utstråling, varme og tilstedeværelse. Barna og vi andre kom til å holde av dem. Den applaus som ble dem til del, må ikke lede dem på den tanke at de kan det hele. I sin sosiale intelligens, sin lydhørhet og evne til å omsette hva de får fra publikum i en enda bedre kontakt, ligger et viktig potensiale. Skal de omsette dette i virkelig bra teater, må de kunne noe mer. Jeg sier ikke med dette at forestillingen var

katastrofal. Scenografien var riktignok stygg, og gruppen maktet ikke å opprettholde orden innenfor rammen av den historien de hadde satt seg fore å fortelle. Igjen et eksempel på dårlig dramaturgi.

Ideen er god. Gutten som ligger syk med høy feber må være alene. Hans mor, som er meget gravid, skal til legen og undersøke seg selv og det kommende barn. Den fremtidige bror skaper megen bekymring for han som er først i verden. Da mor går, stiger fuglen på bildet over sengen ut på gulvet. Sammen foretar de en feberreise nedover en mektig flod og gjennom guttens bekymringer og tanker. Problemet er også her å få en slut på det hele. Innen moren skal komme tilbake, fuglen tilbake i bildet og gutten skal være gutten i sengen igjen, er det hele så rotet til at det rent faktisk ikke finnes annen løsning enn at moren må møte fuglen fra feberreisen. De forskjellige planene i fortellingen blandes. Historien blir ikke holdt stramt innen sin egen logikk.

Undskyldningen er selvfølgelig enkel og ikke desto mindre fatal, i en fantasihistorie er alt tillatt. I det øyeblikke moren og fuglen møter hverandre, faller forestillingen og det den vil si om sjalusi og kjærlighet fra hverandre. Til tross for dette smilte og applauderte vi alle. Hvem slår vel en fremstrakt hånd eller spytter i et oppriktig smilende ansikt?

DEN FARLIGE SUMP

Odin Teatrets Børneteater hadde satt seg for å fortelle den gamle historien om Tristan og Isolde, om altoppslukende kjærlighet, sjalusi og døden som konsekvens. Her ligger det i utgangspunktet mange feller og *Odin Teatret* synes å ha gått i de fleste.

De fikk aldri overbevist meg om at de trodde på den historien de fortalte. De synes heller genert over å begi seg inn i et minefelt fylt av de store følelser, et banalitetens minefelt hvor det var stadige detonasjoner. Så banal denne kjærlighetshistorien enn kan synes, så må den løftes frem som det den er. Å fylle den med innhold, kraft og tro vil ikke avbanalisere den, men vil gjøre den til en banalitet å tro på.

I sin enkle konsekvens har historien noe av den samme styrke som Antigones. Hennes naive tro på at sannheten er det eneste å satse på har noe av den samme naivitet som finnes i *Tristan og Isoldes* tro på at kjærligheten overvinnes alt. Det er denne type naiv livsanskuelse som er ung og som kan sprengre grenser.

I »Tristan og Isolde« møter vi en rekke remedier og en rekke leker som stiller en rekke tekniske krav til de medvirkende. De har så mye å gjøre med alt som skal rakle og gå, så det blir sørgelig liten tid igjen til å løfte frem det elskende par og den bedradde konge. Et stort spørsmål er hvorfor Isolde skal være en Barbidukke i tilnærmet menneskestørelse og ikke et menneske. Skal vi tro på at denne kjærligheten må vi se at Isolde er noe mer enn denne tomme, ytre skjønnhet. I denne forestillingen blir Isolde en rekvisitt blandt utallige andre rekvisitter. Når *Tristan* i tillegg bare blir fakter og kongen ennå ikke har funnet ut hvorfor han i det hele tatt er med, blir det en selsom forestilling.

Erotikken blir plattheter som voksne kanskje kan oppfatte. Forestillingen starter i en slags barnelek hvor historien spilles ut gjennom skuespillerens håndtering av remedier og Barbidukker i vanlig størrelse. Avstanden fra dette til en tea-

TIL SLUTT

tral virkelighet med mennesker i hovedrollen, makter skuespillerne aldri å overskride. Begrunnelsen for å spille denne historien må vel være å bevege oss over konsekvensene i en altoppklukende kjærlighet.

I »Antigone« blir dilemmaet og tragedien, engasjementet og konsekvensene opplevd realitet. I »Tristan og Isolde« blir kjærligheten en hul påstand i en uinspirert gjengivelse av noe noen tror er barnelek.

ET SKREMMENDE LANDSKAP

En kan fristes til å spørre: Hvorfor spille teater for barn når man ikke får det til å fungere som teater, og kanskje ennå værre, når mye tyder på at barn er noe av det mest besværlige en kan tenke seg?

I forhold til *Artibus*, »Det 4. bud« er det andre spørsmål som melder seg, hvorfor få barn, bortsett fra det faktum at barn er et produkt av et driftsliv en ikke har kontroll over. En kjedelig og uheldig konsekvens. Det beste som kan komme ut av en slik ulykkelig situasjon er, at voksne mennesker får noen de kan manipulere, noen som per defenisjon skal elske og ære dem. Noen de kan hevne seg på for alle de forsedelser de selv ble utsatt for som barn. Hvorfor spiller *Artibus* »Det 4. bud«, dette skrik av en forestilling, når de så åpenbart er på barnas side? — eller kanskje nettopp derfor.

»Det 4. bud« var uten sammenligning den mest utfordrende forestilling for meg som voksent menneske. Og for meg som forvalter av teater for barn.

Den eneste lysning denne forestillingen har, er den absolutte solidaritet de voksne

skuespillerne i forestillingen viser i forhold til den mishandlede jenta, og i forhold til barna de henvender seg til. I begynnelsen og avslutningen presenterer de seg selv og de sosiale situasjoner de befinner seg i utenfor teatret. De sier at historien de skal fortelle er fryktelig, destruktiv og uten håp. I verden finnes lignende situasjoner. I verden finnes barn som ødelegges av voksne, ikke nødvendigvis av ondskap, men av mangel på innsikt og evne til å styre egne liv. I verden går mennesker til grunne og vi kan igen ting gjøre med det. Implisitt med at de presenterer seg, sier de at i verden finnes det også voksne mennesker som bryr seg om dere. Som ikke handler destruktivt hele tiden. Som har selvinnsikt nok til å redde situasjoner som ellers kunne ha gått veldig galt.

Det er det ene lyspunkt. Forestillingen er en jernklo som griper dypt og etterlater en følelse av sorg. Vi sørger når noe er slutt, når noen dør, når noe ikke kan vendes. Slik er denne forestillingen, ikke minst fordi *Artibus* igjen skaper en ypperlig forestilling. Scenografien med en rekke dører som både rammer inn barnets verden og gir mulighet for de voksnes heseblesende ferd gjennom gjøremål som ikke har rom for jenta.

I forestillingen er det bare en antydning forklaring på hvorfor moren handler som hun gjør. Forklaringen ligger i egen ulykkelig barndom. Her er få nyanser. I forestillingen er det ikke åpning for håp. Spørsmålet er voksent menneske stiller er, hva med barna som lever liv tilnærmet jentas? Hvordan reagerer de?

Kanskje ligger sannheten her på det samme plan som i »Antigone«. Noen står frem og kaller en spade en spade.

Noen sier til et ungt publikum, vi vet om dere. Selv om de voksne i stykket ikke kan hjelpe eller redde jenta, så er det ikke hennes skyld. Det er de voksne som må ta ansvaret. Vi vet hvor forferdelig det er. Vi er med dere. Det er lov å stå åpent frem. Det er lov å snakke. De voksne som mishandler skal ikke beskyttes av at de mishandlede tar på seg skyld, at de mishandlede tar ansvar for mishandlerne.

Skal vi rette på noe må vi se faenskapen i øynene. Det gjør vont, men teatret kan aldri bli verre enn virkeligheten. Teatret kan speile virkeligheten så den er til å forstå, til å bære. »Det 4. bud« flytter grensepeler for hva som er mulig i barneteater. Det må skape diskusjon. Det er i hvert bedre å ville med kraft, innsikt, hensikt og kunnen enn å fomme rundt å lure på hva man skal spille og hvorfor.

PÅ GALSKAPENS LOPPEMARKED

I mange forestillinger undret jeg meg over den danske hang til små remedier det skulle stules og stelles med. Blinkende lys og pærer og tekniske finurligheter. Det kan synes som man er på vei mot et snurrepiperi-teater uten helt å vite hvorfor. Odin Teatret er et eksempel på dette. *Møllen*, »En biting« som jeg har sett tidligere, er eksempel på snurrepiperier integrert i en fortelling og en forestilling.

Det er med snurrepiperier som med alt annet, de er ikke løsningen i seg selv. Alt kan brukes, men det må brukes med basis i en fortelling, en konsepsjon, en dramaturgi. Eller i en logikk som ligger i det absolutte vanvidd og en ironisk innsikt i hva tilværelsens sanne vesen er.

Hans Rønne gjør snurrepi-

perierne, rekvisittene og, sin egen til tider så bedrøvelige skikkelse, til meningsbærere. Teater er også spennet mellom tragedie og komedie, mellom den stor sorg og den altoppklukende latter.

I »Spring-time« er det vanviddet som råder. Den ordnede verden med den atletiske idrettsmann som skal vise oss de perfekte spring krakkelerer, går til grunne i de mest utrolige innfall, alt innen rammen av en logikk. En forestilling fylt av overraskelser og samtidig opplagte hendelser innen det univers Hans Rønne opererer i. Det hele holdes sammen og bæres oppe av et menneske som kan det han befatter seg med.

I »Adam i veksthuset« er det mer en gjennomgående historie. En fortelling som viser Hans Rønnes slektsskap med de store stumfilmstjerner. Det er en patetisk historie om det lille menneskes lille tilværelse som allikevel rommer så mange viktige ting for ham. Eller som forårsaker at så mange bagateller blir viktige og samtidig forandrer sjebne og tilværelse.

I denne forestillingen opprettes et univers, mannens knøttlille bosted og hans arbeidsplass og arbeid består i å flytte kasser frem og tilbake. I en slik tilværelse er det ikke annet å vente enn at en pottaplante får en avgjørende betydning.

I Hans Rønnes teaterunivers blir remediene gitt betydning gjennom det alvor og den kunnen som legges i spillet. Hans Rønne tror på det han gjør og vi tror med ham. Det er figuren, tingene og det som skjer i møtet mellom dem som skaper gjenkjennelse og den befriende ironi i forhold til alt og alle. Intet er for stort eller for høytydelig til ikke å kunne apes med.

DEN FRIVOLE FEST I SKOGEN

Ved siden av »Antigone« var *Teatret de Røde Heste* med »Uglspil« den store, befriende opplevelse. Igjen en av de mange enmannsforestillingene. Denne gang kun en mann i et rom. En verbal og mimisk evne til å fortelle historier som bergtok. I spennet mellom de gamle historienes burleske folkelighet og skuespillerens høyt oppdrevne mimiske teknikk, fikk disse historiene et liv mellom oss. De ble reelle, synlige, fikk farve, lukt og smak. Vi kunne sittet og sett, hørt og opplevd i timesvis. En absolutt tilstedeværelse i egen kropp, i egen teknikk, en absolutt tilstedeværelse i et felles rom med tilskuerne, ga denne store opplevelsen.

Det er herlig å kunne le hemningsløst. Vi ler av menneskers dårskap og ler samtidig av vår egen fryd over historier på kanten, av historier uten annen mening enn felles fryd. Vi ler av og med hverandre og har en sjelden stund.

SÅ ENDT DET BRA TIL SLUTT

Slik rommet den danske festival i det vakre landskap blandt de mange blide mennesker store teateropplevelser og teateropplevelser på det mer jevne.

Det som står igjen etter slike begivenhetsrike dager er volumet, bredden og potensialet. Etter forstilligene og mange samtaler sitter jeg igjen med en følelse av at det også i Danmark er en viss mangel på en grunnleggende diskusjon om hvorfor og hvordan. At mange grupper til tross for resurser og til tross for kunnskaper på mange felt, ikke helt vet hva de gjør. Heller ikke i Danmark er alle like dyktige, hverken som skuespillere eller dramaturger,

for å ta to profesjoner. I norske grupper er nettopp skuespillerstandarden og basiskunnskapen i dramaturgi det som svikter. Alle spiller teater og har en viss formening om hva det er. Mange snakker om dramaturgi, men viser i praksis en manglende forståelse av hva det er.

Barneteater synes alltid å skulle slite med den doble utfordringen, teater som kunst og teater for barn. *Artibus* demonstrerer en integrert forståelse av dette. Hos Odin Teatret har akkurat dette gått i baklås. Det blir hverken kunst eller teater for barn. Fair Play henvender seg så åpenbart til barn. De gjør det med kjærlighet og respekt for barna. De har ikke greid å befri seg fra en tradisjonell form for barnslighet, og de synes ikke å ha klart for seg at de kunstneriske krav til en barneteaterforestilling er kunstneriske.

Den danske styrke synes allikevel å være en del topp kompetente grupper som kan sette en standard og som kan være lokomotiv. Det finnes bredde og det finnes en økonomi. Å finne en fornyelse av drivkraften i det hele gjennom rekruttering, og en levende debatt er vanskelig uansett. Det er ikke spesielt dansk. Ikke desto mindre er det avgjørende viktig.

Jeg kan bare takke for rike opplevelser og dager som ladet mine batterier. Det gikk i sannhet svært bra til slutt.

Helge Andersen har magistergrad i Teatervidenskab, er dramaturg i det norske Radioteater med specialansvar for børne- og ungdomshørespil, anmelder af teater og litteratur i »Aftenposten« og leder af Norsk ASSITEJ.

De engelske gæster fotograferet i Thisted. Fra Half Moon Tricia Mata, Caroline Burns og Davis Belshaw og fra Breakout Tie Thursa Sanderson og Suzanne Rider.
Foto: Kurt Johansen.

Adskillige engelske teaterfolk deltog på festivalen i Thy. Det følgende er nogle af deres refleksioner efter en uge med dansk børneteater, som er mindre undervisningsrelateret end de fleste engelske grupper

Af Caroline Burns & Suzanne Rider

Vi var tre fra *The Half Moon Young Peoples Theatre Company* i Danmark. Vores teater startede i 1975 og lægger en væsentlig del af arbejdet i T.I.E. — Theatre In Education (teater i undervisningen, red.).

TIE-teamet (fire spillere, instruktør, administrator, uddannelseskonsulent, scenograf og scenemester) producerer tre spil om året til forskellige aldersgrupper. Disse stykker spiller kun én sæson.

Forestillingerne følges i reglen op med workshop-aktiviteter, hvor gruppen bruger drama som en metode, hvor de unge kan udforske tematikken dybere i det stykke, de har overværet.

Det ville have været interessant at se mere af den slags opfølgingsarbejde i Danmark. Det er nemlig en essentiel del af vores arbejde med de unges erfaringsdannelse. Det giver dem muligheder for at fordybe sig i budskaberne på egne præmisser og evaluere dem tilsvarende. Vores form for teater er således ikke blot en kunstform, som skal ses for dens egne kvaliteters skyld; det er også en del af en arbejdsme-

tode for at kunne undersøge et givent tema, som er relevant for gruppen. Og det betyder også, at der ikke er nogle faste konklusioner.

ER SELVE TILSTEDEVÆRELSEN AF TEATER DET VIGTIGSTE?

Under teaterfestivalen i Danmark snakkede vi med flere lærere om, hvordan de danske teaterforestillinger modtages — ud fra et undervisningsmæssigt synspunkt. Det synes som om det primære var selve oplevelsen af at have teater ud på skolerne og vigtigheden af, at der kan skabes en tiltrækkende stemning for de unge.

Det er klart, at teater i denne form er en hjælp i den sproglige udvikling og giver de unge mulighed for at analysere visse sociale strukturer og objektive adfæren hos personerne på scenen. Men den videre te-

matisering er åbenbart udelukkende op til læreren, selv om visse danske teatergrupper tilbyder studiemateriale til hjælp for læreren.

I modsætning hertil tilbyder Half Moon til hver eneste forestilling studie- og arbejdsmateriale med ideer til follow-up.

Hvad angår det at indføre teatret som en del af skolens »indre liv«, var vi meget imponerede af det generelle indtryk af dansk børneteater. Der er åbenlyst lagt en masse tid, tanker og anstrengelser i at nå frem til en »total« og hel oplevelse med stykkerne.

Det giver mening, hvis man iøvrigt turnerer med et stykke i to-tre år, i modsætning til vore 8-10 uger.

Her kan vi godt føle, at engelsk teater er gået for vidt i den modsatte retning og har mistet noget af den omhyggelige, arbejdskrævende kvalitet, som er så tydelig i de danske stykker.

FRA DE VOKSNES SYNSPUNKT?

BREAKOUT T.I.E.'s arbejder drejer sig om magt; brugen og misbrugen af den, manglen på den og besiddelsen af den.

Gruppen er kun fem år gammel og ledes af en administrator og en kunstnerisk leder, som udtænker og researcher et projekt, hvorefter der udvælges en forfatter og/eller en leder, som bruger idéerne i forbindelse med workshops på skolerne.

Det enkelte stykke indøves på omkring seks uger og turnerer derefter over hele landet i otte uger, ledsaget af workshops og idé-materiale til videre bearbejdning.

I dette arbejde prøver vi at vise verden fra et barns synsvinkel, og her fornemmede vi, at de danske børneteatre oftest viser tingene fra de voksnes synsvinkel. Vores teatergruppe bliver hele tiden, af lærere,

rådgivere m.fl., belært om, hvad vi må og ikke må komme ud med til skolerne; hvad der vil skræmme børn, hvad de vil kunne forstå, hvad de ikke ved og skal beskyttes imod ...

På den baggrund var det ret flot at se de meget komplekse og barske emner, som de danske grupper tog op, når de i deres forestillinger beskrev det virkelige liv.

Men samtidig var vi også foruroligede over forherligelsen af rygning og drikkeri, såvel på som udenfor scenen. Vores gruppe ville aldrig ryge eller drikke alkohol på scenen, eller sågar på skolen. Og vi var tilsvarende skuffede over den øjensynlige stereotypisering af kvinder, sorte, bøsser og lesbiske og andre minoriteter.

DEN INDBYRDES KRITIK

Men vi til gengæld alle sammen imponerede over det bløffende organisatoriske ar-

bejde bag festivalen — og det glimrende samarbejde grupperne imellem. Kritik og idéer fra andre grupper må være nærmest uvurderligt. Og det indbyrdes samarbejde mellem to-tre grupper er noget, vi vil foreslå vores egen teaterorganisation, SCYPT (Standing Conference of Young Peoples Theatre) at tage op. De engelske grupper konkurrerer voldsomt med hinanden, bl.a. fordi vi alle jagter de hastigt svinende midler fra fonde og lignende. Det er simpelthen ekstremt vanskeligt at stable en ny teatergruppe på benene.

Men den største forskel, som vi oplevede på dansk og engelsk børneteater, er nok, at dansk teater reflekterer behovene i et lille, fredeligt og rimeligt velhavende land, mens vores teater reflekterer behovene i et lille, overbefolket land i forfald — efter ti års konservativt styre ...

BREAKOUT TIE og Half Moon YPT er særdeles interesserede i at knytte forbindelser til danske grupper. Hvis nogen er interesseret i at vide mere om gruppernes arbejde, kan de kontaktes som følger:

Caroline Burns,
Half Moon YPT
Dame Colet House
Ben Jonson Road
London E.I.
Tlf. 009 44 71-265-8138

Suzanne Rider,
BREAKOUT TIE
Berkshire Drama
Center
Beechwood Primary
School
Ambleside Close
Woodley
Reading RG5 4JJ
Tlf. 009 44 73-441-893

Brugerkonferencen:

DANMARK EFTER HJARDEMÅL

Årets brugerkonference, der denne gang havde karakter af et fremtidsværksted, fandt sted fredag før den store festival-weekend i vidtskuede omgivelser i Hansholm.

Ikke langt fra Hjardemål Kirke, hvis indskriften sig i danmarkshistorien var udgangspunkt for forfatter, soci- alrådgiver med meget mere Tine Brylds indledning til brugerkonferencen.

Det skete med en tør konstatering af, at det højt besungne ungdomsoprør sluttede den dag, da en gruppe unge fra Frøstrup-lejren besatte Hjar- demål Kirke. En lidt gennem- tænkt aktion, der vakte de gudsfrygtige — og handlekraftige — lokale fiskeres harme. De drog til Hjardemål for at smide de formastelige ud — og hvis ikke politiet var kommet til stede også, var kirkeskæn- derne blevet slået ihjel. Sim- pelthen — og i hvert fald ifølge Tine Brylds bramfrie udlæg- ning.

Og hvad har det så at gøre med en teaterkonference om nødvendigheden af børneteater?

Jo, for det er den mere veltil- passede del af selvsamme ung- domsoprør, der i vid udstræk- ning nu sidder og administre-

rer store dele af det sociale system, herunder ungdom- mens gøren og laden i institu- tionaliseret regi. Og sørger for administrationen af overfø- selsindkomster til den knapt en million danskere, der har stiftet bekendskab med almis- se-systemet. Og efter fyraften sidder disse admini- stratorer og drikker visionerne op i billig øko-vin fra Irma, samtidig med at Danmark er ved at blive omdannet til et transit- og badeland i det store Fællesmarked ...

FOR LIDT FÆLLES SNAK?

Tine Bryld fortsatte sin ram- saltede spanking af Danmark og danskerne — og dermed også alle de velmenende konference-deltagere — en rum tid. Men selvom verden ifølge Bryld ikke er noget at byde mennesker, så mundede det ud i en klokkeklar konstatering af, at børn og unge har brug for al den kultur og alt det kulturliv, de overhovedet er i stand til selv at organisere eller deltage i.

Og derefter kunne fremtids- værkstedsleder Hanne Meyer tage over for at organisere og igangsætte det videre arbejde

for konference-deltagerne.

Fremtidsværkstedstanken er en glimrende og anderledes arbejdsfacon, men konklusio- nen på dagens anstrengelser var nok, at intentionerne ikke kunne opfyldes pga. den korte tid, der var til rådighed.

Så selvom mange gode tan- ker blev tænkt og mange gode ideer skrevet ned, var de enkel- te seancer i forløbet for korte og tidsstyrrede. Eller som flere deltagere konstaterede efter en halv dags fremtidsværksted- arbejde: Der gik nok for megen tid med at definere og skrive ned, også i relation til at deltagere trods deres fælles interesse i børneteater jo ikke udgjorde nogen homogen gruppe. Derved blev der for lidt tid til de snakker brugerne og teaterfolkene imellem, som de fleste nok havde set frem til,

Men det rokkede nok ikke ved, at de fleste deltagere på forhånd var enige i brugerkon- ferencens tematiske udgangs- punkt: At børneteater er en nødvendighed ...

I øvrigt vil brugerkonferen- cens nedskrevne erfaringer blive indsamlet og gransket af fremtidsværkstedets tilrette- læggere med henblik på at videregive konklusionerne.

Fra Thy-festivalen. Foto: Kurt Johansen.

BREV FRA EN FESTIVAL-DELTAGER

Så var der Børneteaterfestival igen — i Thisted.

Og som sædvanlig følte mange, at BTS arbejder for teatrene, men glemmer dem teatrene lever af — nemlig kunderne/køberne/publi- kum. Det var som sædvanlig et virvar af flybilletbooking, hotelbooking, lokal transport og programlægning — ting, som alle andre brancher mar- kedsfører sammen med den egentlige vare.

Selve festivalen i weekenden er gennemflot arrangeret og meget velfungerende. Og fordi udbuddet af forestillinger er så stort, gør det ikke spor, at vi ikke kan bestille billetter i for- vejen. Jeg når næsten altid det, jeg havde bestemt mig for og lidt til.

BTS bruger nok alle kræf- terne på den weekend (og ugen forinden) så der ikke bliver overskud til at kræse for os indkøbere (der kommer lang-

vejs fra) med alt det udenoms, som vi har brug for.

Helsingør Teaterforening skal ha' et *hurra* for at gøre sit bedste her. Men hvorfor entre- rer BTS ikke med et konsulent- firma om at lave rejsepakker til alle os fra skolerne, bibliote- kerne, teaterforeningerne, for- valtningerne o.a.

Mange af os kommer for at skrive kontrakter med op til 25 teatre på årsbasis. Vi udgør da et rimeligt potentiale i bran- chen. Befinder BTS sig stadig i 70'erne, hvor begrebet mar- kedsføring var et mange-hove- det uhyre?

Hvis BTS er lidt bagud, så er teatrene i hvert fald helt up-to- date. Der var mange smukke og vedkommende oplevelser. Min »festivalvinder« var *Møl- lens »En biting«*. Genialt værk. *Vestervindens »Samu- rai«* — et modigt og gedi- gent projekt. *Silkeborg Duk- keteater* — altid høj kvalitet og gode til at værne om »teaterat- mosfæren«. *Kaskadeteatret* — seriøse og dygtige. Og *Rimfa- xes* Thorkild Lindebjerg gør det igen i »Freddy og Far«. Hans figurer er så naive og klo- ge, at selv voksne kan forstå det.

Der var masser af godt stof til Albertslund Festuge og andre begivenheder. Tak for nu — vi ses i Næstved.

Jeanne Blyme
Kulturmedarbejder
Fritidsforvaltningen
Albertslund Kommune

Svar fra Teatercentrum:

DET ER TEATERCENTRUMS FESTIVAL!

Kære Jeanne Blyme,

Tak for de rosende ord om festivalarrangementet i week- enden. Vi var glade for at høre dig formulere det netop sådan.

Med hensyn til din kritik er der noget, du — og med dig, ved vi, mange andre — bør vide:

Det er ikke Børneteatersam- menslutningen, der arrangerer festivalen. Børneteatersam- menslutningen er en sammen- slutning af for tiden 40 børne- teatre, der både individuelt og gennem denne deres organisa- tion forsøger at arbejde seriøst med at synliggøre børneteater generelt og specifikt med at markedsføre de teatre, de er medlemmer af organisation- nen. Børneteatersammenslut- ningen betragter ikke mar- kedsføring som et mangehove- det uhyre og gør en del ud af at behandle kunder/købere/pub- likum godt.

MEN det er jo en helt anden sag — for det er TEATER- CENTRUM, der arrangerer Børne- og ungdomsteaterfes-

tivalen. Teatercentrum er se- kretariat for Kulturministeri- ets udvalg for børne- og opsø- gende teater.

Teatercentrum arrangerer festivalen for midler fra Kul- turministeriet og fra det lokale område, hvor festivalen afhol- des.

Teatercentrum betragter det som festivalens væsentligste opgave at tilgodese det behov for teater, som findes her i det lokale miljø og skabe en mærkbar teaterfest for store og små, hvor festivalen fore- går. Det er denne opgave, Tea- tercentrum satser på at kunne udfylde.

Samtidig er det da glæde- ligt, at festivalen kan fungere som et tilbud til interesserede, til brugere og købere af børne- teater, som her har en enestå- ende chance for et overblik over det samlede og aktuelle udbud af børneteater.

Fra Teatercentrums side overvejes hvert år, hvordan også denne indgang til week- enden kan forbedres så meget som muligt indenfor de ram-

mer, der er. Flybilletbooking har aldrig været blandt Teater- centrums arbejdsopgaver, men blev iværksat i år på grund af de helt specielle tilrejseforhold til Thisted.

MEN Teatercentrum er ikke et rejsebureau og agter heller ikke at udvide denne service, hverken med eller uden samar- bejde med relevante konsulent bureauer. Det ville forpligte over for de mennesker, der fik et tilbud om en samlet festi- val/rejse-pakke, og det måtte få konsekvenser for hele festi- valarrangementet som sådant, og Teatercentrum ønsker ikke at ændre festivalens funda- mentale karakter.

Teatercentrum betragter det som sin fornemste opgave at organisere en festival, der fun- gerer så godt og tilfredsstillen- de som muligt for det lokale område, som betaler prisen for festen.

Venlig hilsen
Teatercentrum

Niels Andersen, nu en-mandsteatret Vandrefalken, var sidste gang i Grønland for 20 år siden på en turné med Grønlandsturnéen fra Det kgl. Teater. Nu genser han den store, smukke ø på en to ugers teaterturné med sine en-mandsforestillinger »Ilddåb«, »Dysses eventyr« og »Sømand, Sømand«, som han spiller for de grønlandske børn. Han har overladt sin poetiske dagbog om en teaterturnés glæder og genvordigheder til BTA og læserne.

★

»Ilddåb« er et aktiverende drama om at overskride grænsen fra barn til voksen. Forestillingen kreerer et indvielsesritual med ideer fra »primitive« kulturer, hvor en åndemaner maner de unge til at finde deres egen guddommelighed. Et dramahold eller en klasse indøver forestillingen, som derefter spilles for resten af de unge.

»Dysses Eventyr« handler om en mand, der har boret efter olie i 25 år og nu fortæller sit livs eventyr med konkylie, krokodille og tudse. Det er et stykke om kærlighed, fantasi, angst og livsglæde.

»Sømand, Sømand« er historien om den 40-årige bådsmænd, Viggo Manfred Hansen, der går i land og forlades af sin kone, som han ustandselig længes efter.

Niels Andersen — skuespiller, instruktør og dramatiker — er veteran i dansk gruppeteater. Han startede sin karriere i 1965-68 på Det kgl. Teaters elevskole, brød med det »etablerede« teater og var med til at starte *Banden* og senere *Møllen*. Fra 81 har han haft sit eget teater — Vandrefalken, som i denne sæson modtager 200.000 kr. over teaterlovens §16 c.

★

Silamiut er den grønlandske teatergruppe fra Nuuk.

Mikisunut angisuunullu isiginnaartitsineq

30. AUGUST

Flyet er forsinket 5 timer ved afgang fra Kastrup, skriver de første linier, i dagbogen, siddende i det dejligste sommervej med udsigt over Øresund:

Ventetid på spildtid. Jernfuglen må vente. Solen står støt. Bomuld og uld og guld står på den anden ende, på hovedet.

Skibene går og står, fuglene lugter af vand, himmel og hav.

Det er godt at ro får lov at få chancen i den spildte ventetid.

På vej til Grønland, hvor vejen begynder med god tid.

TEATERREJSE DENGANG OG NU

20 år efter første gang. 7 spillere dengang bli'r til 1. Men med tre spil nu mod to spil:

»De Usynlige«

»Det Dansende Æsel« til

»Dysses Eventyr«

»Ilddåb«

»Sømand, Sømand«.

Dengang på stor støtte, nu på egen regning med ildhu og idealer og ild i røven dengang som nu.

20 år har tiden for sig: 14 dage.

KASTRUP-SDR. STRØMFJORD-NUUK:

Solen følger med i samme vinkel. Vi er på omgangshøjde. Sjælen kommer bag efter.

Indlandsisen slår revner. Jorden slår til. En byge går over.

Et knudepunkt har mange mennesker at byde på med mange knuder. Én til halsen.

Lettelsen følger af at lette igen, lethed i kroppen. Sjælen kommer op bagfra, da kulden vil ind i varmen.

Generøsitet er det bedste fremmede ord til mødet med de kendte fremmede.

Et nanok-hoved i fedtsten til halsen, en seng til halen, et bad på huden, en nøgle til havnen.

Og så er der lige dynamikken: Der er for længe blæst afgang fra DK, den grønne ø er på vej til Amerika

i Erik den Rødes vandspejl. Iniut går tilbage, derfra hvor de kom, for at komme frem.

31. AUGUST

Søvnen sendte drømme, som gav hvile, som satte 4 timer på plads. Regnen følger *Dysse* på vej til de elskende, som sidder derhjemme. Fjeldene har fået hvidt skæg i nat. Bilerne er mange.

Og skolen er den største, vi svinger sammen på fuld omdrejning. *Dysse* kan også finde sin elskede Lise, på trods af det talte sprog. Kun klokken kan slå strømmen fra, og det gør den.

Hilser og aftaler meget, arrangerer og ser en masse vilje bag megen forvirring.

1. SEPTEMBER

Vågner i god tid parat til »Ilddåb«, som det sandelig bli'r ... Den første time er bare hårdt arbejde, men gradvis mødes stof og instinkt i samme punkt. Og vi lykkes at mane ånderne frem. Fire grønlandske drenge vil fortsætte ud over enden, fordi de føler sig endeløse.

Tiden, ja, tiden er noget nyt. At have god tid før og efter er noget nyt, det mærkes.

3. SEPTEMBER

Godthåbsfjorden går på vandring med isskoser, fugle og motorbåde. Vinden virker vild, men bliver øm med solen. Smelteregn vand giver en våd sok, nej to, nej tre, mange, elven skælver og skælver, polarpilen nejer dybt, klipper springer fremad, nedad, opad. Ravnene leger rovfugl, ved ikke, at vandrefalken har gennemskuet den. Duften af sortebær, blåbær, grønlandspost, kildevand og polarhav blander blod med havets moder, luftens fader og sneens børn. Ensomheden giver ekko, da vandrefalken laver flyveøvelser på ét ben og spænder struben ud over troldfolkets dal. Krop og knæ finder sammen i rytmen

og lufthavet sætter sjælens ribben på sin opslagstavle. De hvide engle i snesurveham kvadrer *Sila, Sila*. Flod og ebbe står op med månen, lufthavnen spytter maskiner ud, lossepladsen dumper ned, grusgraven gylper op, bilerne stønner, bussen besvimer, skyerne trækker op. Godthåbsfjorden går på stoffer, Grønland lægger skinner ud og strejker. Men fuglene flyver, kilderne kildrer og smager af fisk. En tupilaq står til troende, en taxa kommer altid først. En søndag kan mere end Vorherre og apostlenes heste tilsammen og hver for sig. Søndagen er hjertedagen morgen, middag og aften. For Godthåbsfjorden er både dyb og lang og på højde med solen bag sjælens ribben.

4. SEPTEMBER

Vågner alt for tidligt. 4 timer er længe om at komme op bagfra. Spiller *Dysse* to gange, må sande modsætningernes princip: Latter og alvor bærer også under arktiske vilkår! Også når to sprog skal blive til ét.

Går lange ture i byen, de mange børn kender mig nu, råber og laver flyveøvelser. På den kreative måde føles det godt at være stjerne i børnenes univers. De går på min forestilling ikke på mig!

5. SEPTEMBER

Dysse er blevet forstået og taget til hjertet af sine stemninger. Kun i dag lykkedes det ikke helt, desværre. 350 børn i en sportshal. Fik bygget flot op, men ved de kritiske 35 min. fik for mange for travlt med at pille ved *Dysses* ting. Kunne hverken få forte eller piano igennem, burde have taget dem over to forestillinger. Havde slet og ret glemt en forberedende samtale med inspektøren, som ellers var aftalt. Ak, ja men så må de næste forestillinger have endnu mere. Og lad det blive turens eneste misser!

Skriver kort hjem, tænker meget på den lille familie.

Går hurtigt i seng, godt mør, lidt nede, nok mest pga. *Dysse*-fiaskoen i dag. Gennemgår den scene for scene med henblik på forestillingen for de små på biblioteket i morgen. Den skal fungere. Stryger og stryger til jeg er

helt ned ved eventyret, så virkeligheden forsvinder. Men hellere møde børnene i eventyrets land end slet ikke. Det evige dilemma med teatret: Publikum og/eller spiller, hvem bestemmer stoffet? Rigmommen kommer kun af det samspil, som kan spilles, fuldstændig som kærligheden mellem mand og kvinde.

Besøger mumierne på museet, hvilken skat, det lille barn får mig til at vibrere, da det ser på mig, med alt det meget bag de tomme øjne, ingen maskemager ville kunne finde det udtryk, som blev skabt i 1470, da kvinderne døde og blev lagt med krumme ben for at genopstå som varsler og historiefortællere.

Skriver et digt til Thora, viceinspektør på skolen, jeg spillede på. Hun mistede sin grønlandske mand, da stormen rev Godthåbsfjorden i laser, mens resten af Grønland sang påskemesse.

6. SEPTEMBER

Har 20 dejlige grønlandske unge til »Ilddåb« på USK skole. De er engagerede, søde og positive, oversætter for hinanden. Vi har god tid, rart. Forestillingen udspiller sig på en fantastisk god måde, den passer præcis som jeg havde forestillet mig, til den grønlandske kultur. Dejligt igen at se drengene tage mit kostume og min maske på og lege trommedansere, ned i knæene, svagt foroverbøjet og så ellers fulde af rytmer. Oplevelsen i dag retter helt op på nedturen fra i går. Vil bag efter ringe hjem, kommer to min, for sent til postkontoret, som lukker allerede kl. 15.00, en helt urimelig offentlig service. Finder en telefonboks på femte sal på Hotel Hans Egedes Sky Top Restaurant og får en god og varm rapport om tilstandene derhjemme. Køber ind for at kunne have *Silamiut*-folkene til middag.

7. SEPTEMBER

Overvejede at aflyse »Ilddåb« efter en nat med salmonella, men med rumlende mave satte jeg mit instinkt ind og gik i arbejde. Blev modtaget på Nuussuaq-skole med en byge af kritik for fiaskoen i tirsdags. Ok, godt, så var der ikke andet for en at lave en god forestilling! Jeg var helt dehydreret, drak en kande the i løbet af formiddagen. Men det lykkedes at lave en fremragende forestilling med de unge. Det pyntede på renoméet, men bagefter lå jeg også brak en halv time på gulvet. Hurtigt videre til biblioteket. Fik en halv time på øjet inden jeg gik i aktion på min vilje. Torben og Michael, de to bibliotekarer og den i dag nytilltrådte leder Marianne var positive, meget, for min fore-

stilling, som børnene sørne godt ville have haft endnu længere end de godt 40 min. Holdt mig som aftalt forleden nat til selve eventyret, det funkede, fik mange »gaver« fra børnene, kom lidt akavet ud af forestillingen, fik spillet tudsen til en lidt langstrakt affære og trådte på den piges hånd, som havde givet mig kysset, idet jeg gik ud. Træthed, øv. Slappede af med de danske aviser, det var søvndyssende, så jeg tog hurtigt hjem med bussen i det silende regnvej, som nu har været igang i næsten 24 timer! Deprimerende. Totalt udbrændt, sulten nager, ryster af feber, ta'r en idotyl, alene, gudskelov ... Prøver at få skrevet nogle kort, men jeg er fuldstændig færdig, bare færdig ...

Får sovet et par timer og svedt, tager mig sammen, får lidt mad og skrevet 18 kort til familie og venner, klokken er 1.00, god nat!

8. SEPTEMBER

Efter en stor succes med »Ilddåb« på ASK skole ud til *Silamiut* og gøre klar til »Sømand, Sømand« ... glæder mig, der lå et varmt og kærligt brev fra Annelise, skønt! Nu er jeg ved muffen igen, kan jeg mærke, den uaf-ladelige regn er afløst af tåge, finregn og lavthængende skyer, føler mig parat til at give Viggo Manfred Hansen for fulde gardiner, læser over på rollen, har hverken harmonika eller dekoration med, men det skal nok gå på sit minimum!

7 tilskuere, de fem fra *Silamiut*! Men »Ild«, gruppens lystrolmand har sat en god værtshusdekoration stort set ved hjælp af lyset og jeg får Jessie som medspiller, byens store dame, »haute couture« og uddannet på Tukak-teatret som skuespiller. Hun gemmer på en ret usikker krop med til gengæld en viljefast sjæl bag alle sine mange smykker og dyre cremer. Hun har mod på at binde an med Viggo. Så jeg får ham spillet fint frem, har imponerende få hukommelsesproblemer, og *Silamiut*-folkene ved godt, hvad det vil sige at være et godt publikum. Flot aften!

9. SEPTEMBER

Sover længe, bli'r stærkere, tager bussen ind, køber et par ting til Andreas i fødselsdagsgave, han skal ikke bare have en gave på linie med Laura og Annelise, han skal have lidt ekstra. De får allesammen sæl: Pusser til børnene, hat og handsker til Annelise, alt sammen med hundskindsbesætning, ja, vel er det dyrt, men sådan skal det være, når man er længe væk i en helt anden verdensdel. Jeg finder en dejlig fedtstensfigur og det skønne Rosa Wille musikbånd til ham.

Niels Andersen som vandrefalk i de grønlandske fjelde. Overskriften til hans rejserapportage betyder iøvrigt »Teater for de små og store« på grønlandsk.

Aften:

Der er regn i luften igen og ganske rigtigt: Da jeg kører ind til Qassi, Seminariets festsal, regner det skomagerdrenge. Ild, Simon og Anda er i fuld gang med at rigge til. Jeg fornemmer, at der igen er optræk til maveproblemer, men forestillingens rigelige indtagelse af Fernet Branca kurerer mig. 20 mennesker møder frem. Fortrinsvis de lærere, som har set mig i den forgangne 1 ½ uge + nogle af dem fra seminariet, bl.a. Henrik Wilhelm, præsten, jeg boede hos i Kangatsiak i 1969, han har sin datter med, som blev født et halvt år efter. Jeg får en dejlig aften, som ender med, at jeg beskænker alle 20 med en sjat Fernet Branca over en god snak med fornuftige spørgsmål og en relevant debat om det etiske element: Det at indtage publikum så direkte. Den kører varmt og engageret en halv time, inden jeg siger tak for i aften. Vi rydder op alle fire, glade og tilfredse efter en god aften, gør regnskabet op, og vi drager afsted i taxaen, i plaskende regnvej, 300 kr. rigere for mit vedkommende, efter disse 2 × »Sømand, Sømand«!!!

10. SEPTEMBER

Jeg vælger at gå nordturen hjem, gennem den gamle, pittoreske bydel, Myggedalen. Børnene flyver stadig for mig, *Dysse* har kastet sin ånd ud over Nuuk, kommer op i det nøgne klippeterræn, sæt-

ter mig i læ for den ret biden- de vind fra nord, hviler, ser ud over Godthåbsfjorden, mod Nordlandet. Sermitsiak er bag mig, da ... pludselig ... oh, gode guder ... det er ... helt utroligt: En *vandrefalk* kommer ind over mig skråt bag fra, ikke mere end 10 meter væk, den søger ned i læ, vipper i den skarpe vind, slår et par slag lavt over terrænet ... og flyver så lige hen over mit hoved, 5 meter oppe, drejer hovedet et par gange, fra side til side og hilser: »Goddag, broder!« Det er en søster, når jeg at se, inden den er væk bag min læklippe!

Jeg springer op, farer efter den, men det store borte har taget den. Jeg skriger og råber og danser, så hele Nordkalotten må tage hatten af og bukke dybt! Nei, sikke et tegn, min skytsånd har talt til mig, ånderne står mig bi, guderne har velsignet *Vandrefalken* med vandrefalken. Men straks kommer kontrastanken: Nej, det er for meget, det er for usandsynligt, nu ikke nogen hybris, den klassiske tragedies nemeses skal ikke få fodfæste i mig nu og her!

12. SEPTEMBER

Ombord på M/S Disco mod syd. Sover atter en drømmemættet søvn, men så tungt, at jeg end ikke har hørt min overmand komme i seng. En lang, lang drøm om at rejse står stærkest, en flot drøm, som bringer mig verden rundt. I går var ægget i ski-

bets cafeteria ét minut for tidligt ude af sit morgenbad, i dag ét minut for sent, Grønlands puls i en æggeskal, problemer med at finde balancen. Vi sejler lige ind mod Qaqortoq, som ligger som en stjernekast i natten, mens morgenes guld har travlt med

at krybe frem bag fjeldene mod øst. Stjernerne trækker stikket ud. Hvad gør man i en vildfremmed by kl. 5.00 om morgenen, synger en morgensang? Nej, står lidt og gløder med mit pik-pak midt på kajen, får øje på et rugbrød, Sulisartut Højskoliat, læsser,

stiger ind, og en halv time efter ankomsten ligger jeg i en dejlig, ren seng! Per Bring-sjød, min gamle ven fra LO-skolen i Helsingør har tryllet! Skal jeg sove eller hvad? Eftersom der ikke rigtig er noget »hvad« lige her, må det blive et par timers søvn. Vågner, møder Per, et kæmpébamse-knus, han nurser mig med kort og frokostinvitation.

13. SEPTEMBER

Afsted med en lille kystbåd mod Narssaq, sejler klods op ad isbjergene, stor og lille forsvinder som begreb langt ind i den turkise is, med former så groteske, at kunsten godt kan bøje sig for naturen. Det er bidende koldt på dækket, men heldigvis holder jeg ud og får min gevinst: En havørn slår sin flugt lavt ud over vandet foran mig, inden den forsvinder ind over landet bag en lille iskrystal. Håber også at få et sprøjt fra en hval, men det blir ved håbet.

Bliver indkvarteret på levnedsmiddelskolen, en uddannelsesinstitution startet for tre uger siden, med en vis hotel-drift. Pionérarbejde, et godt

hold, rart sted, gode sider af dansk og grønlandsk blod og kultur samlet her. En af lærere, Per, hører om min drøm, billeder af Vandrefalken flyvende hen over Sydgrønland. Så han griber resolut nøglerne til den firehjulstrukne: »Vi er oppe ved minen om 20 min., så skal du få billeder!« Der kom altså til at gå 45 min., inden vi var oppe ved den gamle uranmine, men over stok og sten går det, dybe huller, gennemskylede broer, men, nej, hvor er det fantastisk at stige op mod Kvanefjeld, som rejser sig stor, tung, mørk, brunsort 1.600 m over havet.

14. SEPTEMBER

Hjemrejsedag, har sovet dejligt med gode drømme. En byge eller to har vandet landskabet, hvidt pudder på alle toppe, pakker i en opløftet stemning, glad og lidt vemo-dig ved at skulle sige farvel til dette klima og dette liv på toppen, 14 dage er til at blive lykkelig af. Vejret bliver bedre og bedre, en ny god dag tegner sig med en tåre eller to på kinden.

Det er et af de helt spændende og aktuelle spørgsmål, der trænger sig på i forbindelse med ASSITEJs 10. verdenskongres, der afholdes i Stockholm i dagene 19.-27. maj 1990.

De nordiske lande har i nogle år — sammen med bl.a. Storbritannien, USA og Australien — forsøgt at arbejde for nogle (synes vi) nødvendige ændringer i strukturen og arbejdsgangen i den internationale organisation.

På den 9. kongres i Australien blev der gjort forsøg på at placere generalsekretariatet (som er organisationens nøglepost) i Australien — det lykkedes ikke.

På kongressen i Stockholm opstiller de nordiske lande *Michael Ramløse*, Dansk ASSITEJ, som kandidat til den vigtige generalsekretærpost.

Pengene til at drive et generalsekretariat i Danmark for er bevilget som et fælles nordisk tilskud, der er garanteret i de tre år, en valgperiode løber.

Der bliver således i Stockholm to kandidater til organisationens nøglepost: den nuværende generalsekretær *Rose Marie Moudous* fra Frankrig og vores nordiske kandidat — og valget bliver spændende, fordi det bliver et klart politisk valg mellem to retninger i organisationen — en mere konservativ, traditionel europæisk linje — både hvad teatersyn og organisationsstruktur angår — og den nordiske linje (støttet af bl.a. også USA, Storbritannien og Australien), som satser på at gøre organisationen effektiv og velfungerende og på at få den til at udvikle sig til en *virkelig* verdensorganisation, der også kan optage medlemmer fra kontinenter og kulturer, der definerer professionalismebegrebet anderledes end den snævre (mellem)europæiske model.

For at øge kontakten med lande i Afrika, Latinamerika og Asien (som er

SKAL ASSITEJs GENERALSEKRETARIAT LIGGE I DANMARK?

meget, meget sparsomt repræsenteret blandt ASSITEJs 42 medlemmer) afholder de nordiske ASSITEJ-centre tre seminarer forud for kongressen i Stockholm. Dansk ASSITEJ arrangerer et seminar om og med afrikansk teater, hvor 9 teaterfolk fra forskellige lande i Afrika er inviteret til Odense i en uge før kongressen.

Resultaterne af dette seminar, forslag fra diskussioner osv., skal fremlægges på kongressen. Det er de nordiske landes håb og ønske, at disse »formøder«, og tilstedeværelsen af delegaterne fra de tre kontinenter på kongressen, vil skubbe udviklingen i ASSITEJ i den (for os) rigtige retning — henimod en mindre euro-centreret organisation og en større accept af alle (teater)kulturers ligeværd — trods deres forskellighed og mangfoldighed.

Michael Ramløse, sekretariatsleder på Teatercentrum, opstiller til posten som generalsekretær for ASSITEJ.

Foto: Kurt Johansen.

INTERNATIONAL BØRNETEATERFESTIVAL I SKOTLAND

Fra 29. maj til 3. juni afholdes en international børneteaterfestival i Inverleithparken i Edinburgh. Det er den første i, hvad arrangørerne håber bliver en lang og ubrudt række af børneteaterfestivaler i Skotland.

Festivalens koordinator er *Duncan Low*, der fik tid til at komme til børne- og ungdomsteaterfestivalen i Thy for at se, hvorledes den danske udgave tager sig ud — og måske for at få nye inspirationer til næste års skotske festival.

Den 1. *Scottish International Children's Festival* har deltagelse af teatergrupper fra Zimbabwe, Canada, Belgien, Holland og USA foruden seks britiske grupper. Desuden vil der være udstillinger, workshops med mere. Den skotske festival er sponsoreret af en lang række virksomheder, men opererer tillige med en billetpris pr. forestilling på 2 £, ca. 25 kr.

Hele arrangementet foregår i store telte, stillet op i Inverleith-parken i det centrale Edinburgh — og der spilles tilsammen 80 forestillinger i de seks dage, festivalen varer.

Hvis man ønsker oplysninger om den skotske børneteaterfestival eller endog har mulighed for at deltage, er adressen som følger:

The Scottish International Children's Festival
22 Laurie Street
Edinburgh EH6 7 AB
Phone 031-554-6297 (administration)
031-553-7700 (billetkontor)

SOL, SOMMER – OG PETER PAN

Esbjerg Børne- og Ungdomsteater fejrer sit 10-års jubilæum som iscenesættelse af den årlige familie-sommer-forestilling ved at spille stykket »Peter Pan« fra 8.-15. juni i Vognsbølparken i Esbjerg.

Cirka 250 børn, unge og voksne bruger deres energi på forestillingen, der holder sig tæt på det originale oplæg.

HÅBETS PRIS

Den 3. juni uddeles »Håbets pris« for 2. gang. Bag initiativet står *Institut for Folkeligt Teater*, som består af 16 teatret og institutionsmedlemmer samt 50 enkeltmedlemmer i Danmark og det øvrige Norden. Prisen gives som en opmuntring til arbejdet med levendegørelse af den folkelige kunst og kampen mod kunsten som passiv konsum.

»Håbets pris« gives i år til *Alexander Jochwed*. Han er polak med russiske rødder og født i Samarkand. I 1976 grundlagde han Teaterværkstedet *Den Blå Hest*, der har base i Århus og har siden også stået for et givtigt samarbejde med teatret i Østeuropa.

Foruden æren indgår i prisen også en »personlig« maske, lavet af Klaus Thams.

DANCIN' CITY

København skal danse i sommer, i hvert fald hvis det står til K.I.T. — Københavns Internationale Teater — der i sin perlerække af kvalitetsarrangementer denne gang helliger sig en dansefestival. Fra 15. juni til 15. juli vil 13 forskellige dansekompanier vise nogle af dansens mange facetter. Der er fx. flamenco fra Spanien, religiøse danse fra Tibet, Kathak-dans fra Indien, Butoh-dans fra Japan, foruden danse-teater og moderne dans.

Dancin' City tyvstarter allerede fra 1. juni med workshops i samarbejde med Dansens Hus og Det Franske Kulturinstitut, mens selve danse-festivalens forestillinger finder sted bl.a. i Østre Gasværk, Det Ny Teater, Mercur og B&W.

Det endelige program er klar fra midten af maj, mens billetsalget starter 28. maj i Café Teatret, Skindergade 3 B, tlf. 33 12 58 03.

Yderligere information: Tlf. 33 33 80 10.

Dancin' City er støttet af Københavns kommune og amtskommune og kulturministeriet.

REPERTOIRE

Rubrikken »Repertoire-nyt« er en ajourføring af »Den Røde Brochure«, der udgives af Teatercentrum hvert år i april. Her omtales ændringer i forhold til brochuren samt nye forestillinger m.m.

Teatergruppen Gadesjakket

Skibhus 17:48
Nørrevænget 17
5000 Odense C
Tlf. 66 14 40 21

VOKSEVÆRK

Gadesjakket har følgende ændringer på deres forestilling:

Aldersgruppe: 6.-9. kl. eller 7.-10. kl.
Varighed: 70 min.
Opstillingstid: 2½ time
Spilleareal: Br. 9 m, dy. 8 m, hø. 3,5 m
Pris: Kr. 5734,- incl. moms

Se iøvrigt
Den Røde Brochure s. 77.

Gadesjakket med »Vokseværk«. Foto: Niels Nyholm.

ADRESSE-ÆNDRING

Teatergruppen Vester 60 har skiftet adresse og telefonnummer.

Den nye adresse er:

Teatergruppen VESTER 60
Ryesgade 3 C
2200 København N
Tlf. 31 39 61 62

Folketeatret

Nørre Voldgade 50
1358 København K
tlf. 33 12 54 45 (ml. 10-14)

FANGET

»Fanget« er tænkt som et kriminalpræventivt redskab overfor unge og som et tolerancefremmende redskab overfor voksne.

Desuden er forestillingen et debatoplæg: »Fungerer vores fængselssystem godt nok? Skal vi finde på alternativer til fængsling? Kan vi rent præ-

ventivt mindske antallet af kriminelle? Etc.« Og derfor er 2. akt af forestillingen en debat med udgangspunkt i stykkets emne mellem publikum og et til lejligheden sammensat panel.

»Fanget« er samtidig en underholdende teateroplevelse, hvilket bl.a. fremgår af avisernes anmeldelser. Stykkets emne og den meget lidt pladskrævende scenografi (2,5 x 3,0 m) gør således forestillingen oplagt til turné. Stort set kræves kun at spillerummet kan mørklægges totalt, og at publikum max. tæller 100 pers.

Forfatter: Peter Poulsen
Instruktør: Ulla Gottlieb
Medvirkende: Bent Conradi
Spilleperiode: Stationært i Prøvesalen på Folketeatret i september
Turnéperiode: Oktober
Pris: Turnéforestilling, skoler 5.500,- kr. excl. moms
Turnéforestilling, skoler på Sjælland 3000,- kr. excl. moms og kørsel
Michael Marcher, 33 12 54 45 ml. 10-14

Oplysninger og bestilling:

Theater La Balance

Brynhildegade 11, 3. tv.
2200, København N
Tlf. 31 81 84 00

DEN STANDHAFTIGE TINSOLDAT

Aldersgruppe: 5-10 år
Ændringer i forhold til Den Røde Brochure: Turnéperiode: 15.5.-25.6. 90, 4.8.-14.11 90 og 17.3.-31.5.91
Pris: Efter 1.8.90 kr. 6.405,- incl. moms og transport

SWEET LONESOME

Aldersgruppe: 15 år og opefter
Ændringer i forhold til Den Røde Brochure: Turnéperiode: 15.5.-24.6. 90, 4.8.-14.11 90 og 17.3.-31.5.91
Pris: Efter 1.8. 90 kr. 5.795,- incl. moms og transport

Musikteatergruppen RIVEGILDET

Har fået ny adresse og telefonnummer:
Trøjborgvej 75 H
8200 Århus N
Tlf. 86 12 72 72

Små scener

Rubrikken »Små Scener« indeholder oplysninger om, hvad der foregår på de små, stationære scener.

Deadline til næste nummer er 1. september — og perioden dækker frem til ca. 1. december.

Skema skal anvendes.

Anemone TEATRET

ANEMONE TEATRET
Suhmsgade 4, Hauser Plads
1125 Kbh. K
Tlf. 33 32 19 49

Don Kisjot
ANEMONE TEATRET
Aldersgruppe: 5 år og op (Familieforestilling)
Spilletidspunkt: 2.5.-9.6. 90. Tirs.-fre. kl. 10, tors.-fre. tillige kl. 19, samt lør. kl. 17.
Teatret har i relation til forestillingen en udstilling om »rigtige« riddere, hvor man bl.a. kan prøve en rustning.

Københavnneren

NØRREBROGADE 37 · 31 39 92 95
KØBENHAVNEREN
Nørrebrogade 37, 2200 Kbh. N
Tlf. 31 39 92 95

Fra tid til anden
HOLBÆK EGNSTEATER
Aldersgruppe: 15 år og opefter
Spilletidspunkt: 16.5.-25.5. 90.

JAKOB MENDELS TEATER

NYT BØRNE- OG UNGDOMS-TEATER

Jacob Mendel, der tidligere har været ved Møllen — og før den tid Comedievognen — har nu lavet sit eget teater, der har base i Haderslev.

Det nye teaters nye data er:

Jacob Mendels Teater
Lindevej 15, 6100 Haderslev
Tlf. 74 53 12 32 — aut. tlf. svarer

NYE BØGER

ALLE TIDERS TEATER

21 skuespillere, dramatikere, instruktører og dramaturger fra Danmark, Norge og Sverige har bidraget til en teaterantologi, hvori bl.a. skuespillerens, instruktørens og dramatikernes arbejde beskrives — og hvor forskellige tiders og stilarters teater omtales. Der er også bidrag om bl.a. Artaud,

Beckett og Brecht m.fl.

Blandt skribenterne er Leif Petersen, Klaus Hoffmeyer, Eugenio Barba, Per Edström m.fl.

»Alle tiders teater«. Flere forfattere. 168 sider, kr. 150 (teaterforeninger dog kr. 75). Husets Forlag, Vester Allé 15, 8000 Århus C (86 19 65 48).

GADEKRYDSET

Københavns børn og unge har fået en ny avis, som bl.a. udmærker sig ved at være gratis.

Udgiver er København Kommunes Biblioteker, men det er meningen, at børn og unge selv er med til at lave den. Første nummer handler bl.a. om gadens børn, rugby og aktuelle film.

Yderligere oplysninger:

Inge-Lise Langvad, Hovedbiblioteket, Kultorget 2, 1175 København K, tlf. 33 93 60 60, lok. 254.

PETRUSJKA

Det norske Petrusjka Teater har udsendt en dukketeaterbog med en spændende layout og et indhold, der giver oplysninger om dukketeater generelt og i udvalgte specialiteter.

Bogen kan bestilles hos:

Petresjka Teater, Kjøpmannsgaten 42, 7010 Trondheim og koster inkl. forsendelse 120 danske kroner.

NYT FRA KROKESA

Villi Stougård: »Regnbuekri-

gen 2«. Eventyragtigt spil om kropsnær forurening. 11 roller. 36 sider, kr. 27,50.

★

TIDSSKRIFTER M.M.

Teaterbladet nr. 131: Om medierne og kunsten, Peter Romer takker af som formand for TEF og et åbent brev til kulturministeren.

Rampelyset nr. 191: Hvad er scenografi, verdensfestival for amatørteatre i Monaco, og interview med den litauiske instruktør Eimuntas Nekrosius.

Teater ET nr. 49/50: Om finsk, norsk og svensk teater, foruden interview med den kommende leder af Svalegangen i Århus.

Vores Børn nr. 2/90: Mænd om børn og farrollen, fødselsdepressioner og behovet for babybøger.

BØRNE- OG UNGDOMSTEATERFESTIVAL 90

HORSENS 22. OG 23. SEPTEMBER 1990

Efter et års pause arrangerer Kaskadeteatret igen festival i Horsens — og forventer, at det bliver en fast, årlig tradition.

I år er teaterfestivalen større end nogensinde, hvilket betyder 59 forskellige forestillinger og knapt 110 opførelser.

Alle de deltagende teatergrupper er medlemmer af BTS — BørneteaterSammenslutningen, og alle forestillinger er refusionsberettigede (teaterloves §16 d).

Kaskadeteatrets festival har som primært mål at give *arrangørerne* et godt overblik over børneteaternes repertoire og kunstneriske udbud, og derfor spiller grupperne undtagelsesvis gratis (men får dog dækket transport og ophold m.m.).

For at forkæle de tilreisende brugere opereres der yderligere med *forudbestilling* af billetter til samtlige forestillinger forud for festivalen, således at man undgår at skulle stå i kø mellem forestillingerne som til den »store« festival.

Til gengæld kan man altså risikere, at samtlige billetter er udleveret allerede inden festivalen løber af stabelen.

Børne- og ungdomsteaterfestivalen i Horsens støttes økonomisk af Horsens kommune, Vejle amt og Kulturministeriet.

Forudbestilling af billetter — samt yderligere information — ved henvendelse til:

KASKADETEATRET
Gudenåvej 60, Voervadsbro,
8660 Skanderborg
tf. 75 78 20 33 (ml. 8-16)

Programmet for teaterfestivalen ser således ud:

LØRDAG DEN 22.:

Teater	Forestilling	Aldersgr.	Tid	Varigh.
La Balance	Den standhaftige Tinsoldat	5-10 år	9.30	60 min.
Børneteateret	Den tårnhøje Hund	3-8 år	9.45	45 min.
Vester 60	Vildering Kongesøn og Misseri Mø	7-12 år	10.00	70 min.
Banden	Uden navn el./Den mus. kamel	10-13 år	10.00	45 min.
Batida	Prof. Dacapos Rejse	6-10 år	10.00	50 min.
Rivegildet	Et Tonetrylleri	1½-4 år	10.00	30 min.
Mariehønen	Den lille Heks	3-8 år	10.00	60 min.
Replikken	Dybt Godnat	14 år og op	10.00	75 min.
Rivegildet	Stikken er Løs!	6-13 år	11.00	50 min.
Vestenvinden	Stol på 5 ben	4-11 år	11.00	50 min.
Fair Play	Sengen på Floden	3-6 år	11.00	45 min.
Teatret	Spring-Time	14 år og op	11.15	55 min.
Baggårdsteatret	Marias Billede	14 år og op	11.15	50 min.
Mariehønen	Fald ikke Ud	12 år og op	11.30	60 min.
Vandrefalken	Hovski Snovski	10-13 år	11.45	45 min.
Teater 83	Frø og Tudse	6-9 år	11.45	45 min.

Comedievognen	Intercity	12 år og op	12.00	75 min.
Teaterkompagniet	En go' Dag at Gø	11-16 år	12.00	50 min.
Skægspejle	Algot Storm	4-8 år	12.00	45 min.
Kaskadeteatret	Peter Plys	3-8 år	12.00	50 min.
Vestenvinden	Stol på 5 ben	4-11 år	12.15	50 min.
Teaterklanen	Den lille Edda (lille)	3-6 år	12.30	40 min.
Jacob Mendels T.	En Biting	5-9 år	12.30	45 min.
Batida	Jerntrekanten	14 år og op	13.00	65 min.
Terra Nova	Borderlines	16 år og op	13.00	75 min.
Ø-Gruppen	Historien om Nøkken	4-10 år	13.15	45 min.
Paraplyteatret	LILLE p	3-8 år	13.15	70 min.
Masken	Affaldsmimoser	15 år og op	13.30	70 min.
Masken	En som har en Ven	5-9 år	13.45	45 min.
Kaskadeteatret	To på Spil	6-11 år	14.00	60 min.
Børneteateret	Bimmer	6-12 år	14.00	55 min.
Comedievognen	Du blir osse Gammel	9-12 år	14.15	50 min.
Jytte Abildstrøm	Den lykkelige Bonde	3-9 år	14.15	40 min.
DRT	Ingenting	3-7 år	14.15	45 min.
Turnus	Dig og Mig og Vito	8-12 år	14.45	55 min.
Vandrefalken	Her kommer Jeg!	6-9 år	14.45	40 min.
Teaterbutikken	Vejlen til Mokka	14 år og op	15.00	60 min.
Teatret	Adam i Væksthuset	14 år og op	15.15	60 min.
Møllen	Tomgang	3-9 år	15.15	45 min.
Teaterklanen	Den lille Edda (stor)	6-12 år	16.00	50 min.
Rimfaxe	Freddy og Far	4-10 år	16.00	45 min.
Teaterklanen	Humle og Fumle — en bihistorie	1½-4 år	16.00	30 min.
DRT	Tandem	3-7 år	16.15	45 min.
Kaskadeteatret	Dukkemageren	3-8 år	16.15	50 min.
Fiolteatret	De Medvirkende/Månen i vandet	14 år og op	16.15	60 min.
Artibus	Antigone 89	14 år og op	16.15	60 min.
Gadesjakket	Vokseværk	12-14 år	16.30	60 min.
Mariehønen	1000 års Stenen	6-12 år	16.30	60 min.
Gruppe 38	Fyrtårnet	6 år og op	17.00	45 min.
Teaterbutikken	Elvin	9-12 år	17.00	55 min.
Jytte Abildstrøm	Kalejdoskop	3-7 år	17.00	45 min.
Paraplyteatret	Trafiklys gælder ikke for Ænder	3-8 år	17.00	60 min.
Fair Play	Carmen og Katinka	9-12 år	17.15	50 min.
Ø-gruppen	Havets Moder	6 år og op	17.45	50 min.

SØNDAG DEN 23.:

Gruppe 38	Fyrtårnet	6 år og op	10.00	45 min.
Teaterbutikken	Elvin	9-12 år	10.00	55 min.
Børneteateret	Bimmer	6-12 år	10.00	55 min.
Fair Play	Carmen og Katinka	9-12 år	10.00	50 min.
Jytte Abildstrøm	Den lykkelige Bonde	3-9 år	10.00	45 min.
Rimfaxe	Freddy og Far	4-10 år	10.00	45 min.
Fiolteatret	De Medvirkende/Månen i Vandet	14 år og op	10.00	60 min.
Artibus	Antigone 89	14 år og op	10.00	60 min.
Gadesjakket	Vokseværk	12-14 år	10.30	60 min.
Ø-Gruppen	Havets Moder	6 år og op	10.30	50 min.
Mariehønen	Den lille Heks	3-8 år	11.00	60 min.
Kaskadeteatret	Dukkemageren	3-8 år	11.00	50 min.
Teaterklanen	Den lille Edda (stor)	6-12 år	11.15	50 min.
Paraplyteatret	Trafiklys gælder ikke for Ænder	3-8 år	11.15	60 min.
Rivegildet	Et Tonetrylleri	1½-4 år	11.30	30 min.
Teatret	Adam i Væksthuset	14 år og op	11.30	60 min.
Turnus	Dig og Mig og Vito	8-12 år	12.00	55 min.

Mariehønen	Fald ikke Ud	12 år og op	12.00	60 min.
Comedievognen	Du blir osse Gammel	9-12 år	12.00	50 min.
Møllen	Tomgang	3-9 år	12.00	45 min.
Jytte Abildstrøm	Kalejdoskop	3-7 år	12.15	45 min.
Ø-Gruppen	Historien om Nøkken	4-10 år	12.15	45 min.
Kaskadeteatret	To på Spil	6-11 år	12.30	60 min.
Teaterbutikken	Vejlen til Mokka	14 år og op	12.30	60 min.
Fair Play	Sengen på Floden	3-6 år	13.00	45 min.
La Balance	Den Standhaftige Tinsoldat	5-10 år	13.15	60 min.
Vandrefalken	Hovski Snovski	10-13 år	13.15	40 min.
Masken	En som har en Ven	5-9 år	13.30	45 min.
Masken	Affaldsmimoser	15 år og op	13.30	70 min.
Baggårdsteatret	Marias Billede	14 år og op	13.30	50 min.
DRT	Tandem	3-7 år	13.45	45 min.
Børneteateret	Den tårnhøje Hund	3-8 år	14.00	45 min.
Jacob Mendels T.	En Biting	5-9 år	14.00	45 min.
Kaskadeteatret	Peter Plys	3-8 år	14.00	50 min.
Comedievognen	Intercity	12 år og op	14.15	75 min.
Skægspejle	Algot Storm	4-8 år	14.15	40 min.
Batida	Prof. Dacapos Rejse	6-10 år	14.30	50 min.
Batida	En tur i Vaskemaskinen	8-12 år	14.45	50 min.
Vestenvinden	Samuraien	11 år og op	14.45	75 min.
Paraplyteatret	Min Altankasse	3-8 år	14.45	60 min.
Gruppe 38	Hvor længe varer Evigheden	7 år og op	15.00	50 min.
Teaterklanen	Den lille Edda (lille)	3-6 år	15.00	40 min.
Teaterklanen	Humle og Fumle — en bihistorie	1½-4 år	15.00	30 min.
Mariehønen	1000 års Stenen	6-12 år	15.45	60 min.
Vandrefalken	Her kommer Jeg!	6-9 år	15.45	40 min.
DRT	Ingenting	3-7 år	16.00	45 min.
Replikken	Dybt Godnat	14 år og op	16.00	75 min.
Terra Nova	Borderlines	16 år og op	16.00	75 min.
Rivegildet	Historien om Liv	8-16 år	16.15	40 min.
Teaterkompagniet	En go' Dag at Gø	11-16 år	16.15	50 min.
Teatret	Spring-time	14 år og op	16.30	55 min.
Vester 60	Vildering Kongesøn og Misseri Mø	7-12 år	16.30	70 min.
Teater 83	Tarzan og Jane	10 år og op	16.30	55 min.